Jaarverslag 2023

Kleine golven in een grote zee

vbjk
Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen

Kleine golven in een grote zee

Neen, het leven in voorzieningen voor jonge kinderen is niet *un long fleuve tranquille*, een rustig kabbelende rivier. Het lijkt bij momenten meer op het vakkundig navigeren in een woelige zee, waarbij het soms lijkt of het kompas zoek is. Wat we onder ons *de basisvoorzieningen voor jonge kinderen* noemen, hebben woelige maanden en jaren achter de rug, zowel in de praktijk als op vlak van beleid. En in die woelige zee, was VBJK in 2023 gedwongen om met beperkte middelen haar missie te vervullen. Een verandering van directeur is altijd een ingrijpende gebeurtenis. Maar we moeten vaststellen dat Goedele De Nil zeer snel haar plek gevonden heeft, nadat Sandra Van der Mespel afscheid genomen had. Dat was niet makkelijk, ook omdat een paar ervaren medewerkers tijdelijk niet beschikbaar waren. In die context is het bijzonder wat het team van VBJK in 2023 presteerde. Dat leest u uitgebreid in dit verslag.

Het gaat over heel concrete acties die het personeel van die basisvoorzieningen ondersteunen in het belangrijke werk dat ze doen, soms in opdracht van organisatoren (zoals Stad Gent, Provincie Antwerpen of, i-mens ...), soms uit eigen initiatief. Dan weer gaat het om beleidsadviezen op lokaal (Trampoline), op Vlaams (beleidsvoerend vermogen) of op Europees niveau (NESET). Maar altijd gaat het om die centrale missie die al sinds de jaren 80 vooropstaat: inspireren en innoveren. Dat betekent zoeken – ook internationaal – naar hoe die basisvoorzieningen het leven van kinderen en hun gezinnen beïnvloeden.

Dat betekent vooruitkijken naar wat we new emerging problems noemen: problemen die er vandaag nog niet zijn, maar waar we nu al over moeten nadenken, omdat we er morgen mee geconfronteerd zullen worden. Dat betekent nieuwe thema's op de agenda zetten en die bestuderen. Gisteren (en vandaag) waren dat bijvoorbeeld 'het omgaan met de toenemende diversiteit en met meertaligheid' of 'de inclusie van kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften'. Vandaag en morgen zijn dat bijvoorbeeld 'de relatie tussen kinderopvang en kleuterschool'.

VBJK doet dat en wil dat blijven doen in een veranderend landschap. In de loop van 2024 verschijnt het verslag van de Toekomstgroep, dat een horizon tekent waar we naartoe moeten met de kinderopvang. De 1-meting van MeMoQ zal enkele sterktes en zwaktes van de Vlaamse kinderopvang in kaart brengen. Pilootprojecten van Vroeg en Nabij zullen het landschap van samenwerking tussen kinderopvang en andere basisvoorzieningen hertekenen. Agentschap Opgroeien zal terecht een traject opzetten dat moet leiden naar een hertekening van het ondersteuningslandschap. De dingen zullen niet blijven zoals ze zijn. Neen, het is geen long fleuve tranquille. Maar we weten dat het in Vlaanderen nodig zal blijven dat een groep gedreven mensen nadenkt over new emerging problems, innoveert, inspireert en daarvoor ook buiten de eigen grenzen blijft kijken. Omdat kleine golven, eens ze aan land komen, soms een belangrijke impact kunnen hebben. En daar is VBJK klaar voor.

Michel Vandenbroeck

voorzitter VBJK

Jaarverslag 2023

12

20

40

2 Voorwoord **Kleine golven in een grote zee**

5 Wie zijn wij? **Missie en visie**

8 **Ons team**

10 Strategische doelstelling 1 **Samen spelen, zorgen en leren**

12 Project in de kijker **Meertaligheid**

18 Project in de kijker **InTrans**

19 VBJK-Ambassadeur **Eva Dierickx**

20 Strategische doelstelling 2 **Samen groeien in een diverse en inclusieve samenleving**

24 Project in de kijker **Be-In**

25 Project in de kijker **Trampoline**

26 Interview **BOA**

30 Strategische doelstelling 3 **Samen sterk als professional**

33 Project in de kijker ***Kindertijd***

34 Project in de kijker **Switching talent**

35 **Inclusief leiderschap in buitenschoolse opvang**

38 **Cijfers**

40 **Internationale samenwerkingen**

42 **Publicaties**

44 **Onze partners**

Missie en visie

Missie

Onze missie zit in onze naam: Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen.

- Vernieuwing staat voor voortdurend verder werken aan kwaliteit.
- Kwaliteitsvolle Basisvoorzieningen zijn plekken waar kinderen zich veilig en geborgen voelen, waar ze alle aspecten van hun identiteit kunnen ontwikkelen en ze de wereld kunnen ontdekken. In deze basisvoorzieningen zijn gezinnen welkom om samen met anderen aan hun verhaal te schrijven. Ze zijn deel van en gangmaker in de buurt en de ruimere samenleving. Daarom zijn basisvoorzieningen zulke belangrijke plekken. Ze ondersteunen de opvoeding thuis en hebben een grote rol in de ruimere samenleving.
- Jonge Kinderen zijn onze uiteindelijke doelgroep. In het werk met professionals staan kinderen en hun gezinnen steeds voorop voor VBJK. We zetten ons in voor élk kind.

Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen realiseren we door:

- Praktijk, beleid en onderzoek te verbinden;
- Een scharnier te zijn tussen Vlaanderen en het internationale;
- Als pionier beleid en praktijk te inspireren, vanuit een onafhankelijke positie, en in lijn met onze uitgangspunten en waarden:
    - Elk kind en zijn/haar gezin heeft recht op actieve participatie in kwaliteitsvolle basisvoorzieningen.
    - Basisvoorzieningen dragen bij aan een inclusieve en democratische samenleving.
    - We gaan voor doelstellingen op langere termijn.
    - We hanteren een participatieve benadering in onze projecten.
    - We zijn een betrouwbare en betrokken partner, maar ook een critical friend, zowel voor onszelf als voor de partners en voorzieningen waarmee we samenwerken.

Visie

VBJK gaat voor een inclusieve en democratische samenleving waarin mensen- en kinderrechten tellen en waarin er respectvol en duurzaam omgegaan wordt met elkaar en met de omgeving. Kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen kunnen hierin een belangrijke rol spelen. *Early childhood development* wordt door tal van internationale organisaties zoals de Wereldbank, UNICEF, UNESCO en de Europese Unie gezien als een medium om sociale ongelijkheid aan te pakken. Zij pleiten voor investeringen in basisvoorzieningen voor jonge kinderen van hoge kwaliteit die toegankelijk zijn voor kinderen in een maatschappelijk kwetsbare situatie.

Zo is Early childhood development expliciet opgenomen in de Sustainable Development Goals, die in 2015 werden aangenomen door de lidstaten van de Verenigde Naties:

- Goal 4: Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all.
- Target 4.1 by 2030, ensure that all girls and boys have access to quality early childhood development, care and pre-primary education so that they are ready for primary education.

De Raad van Europa deed in 2019 aanbevelingen inzake de uitbouw van kwaliteitsvolle voor- en vroegschoolse educatie en kinderopvang in de lidstaten. De aanbevelingen liggen in lijn met het Quality framework for early childhood education and care en bouwen voort op het 11e beginsel van de Europese pijler van sociale rechten, met name ‘Kinderen hebben recht op betaalbare en goede opvang en onderwijs voor jonge kinderen’. De Raad van Europa beveelt de lidstaten aan om:

- alles in het werk te stellen om opvang en onderwijs voor jonge kinderen toegankelijk, betaalbaar en inclusief te maken;

- ondersteuning te bieden bij de professionalisering van personeelsleden;
- de ontwikkeling van curricula voor jonge kinderen te verbeteren teneinde in te spelen op de interesses van kinderen, hun welzijn te bevorderen en te voldoen aan de unieke behoeften en het potentieel van elk kind, met inbegrip van kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften of uit kwetsbare of kansarme milieus;
- een transparante en coherente monitoring en evaluatie van opvang en onderwijs voor jonge kinderen aan te moedigen, met het oog op de beleidsvorming en -toepassing;
- te streven naar afdoende financiering en een rechtskader voor opvang en onderwijs voor jonge kinderen.

De visie van VBJK sluit sterk aan bij de visie en doelstellingen vooropgesteld door deze internationale organisaties.

Via ons werk willen we ten eerste bijdragen aan breed toegankelijke basisvoorzieningen waar kinderen, gezinnen en de buurt elkaar kunnen ontmoeten. Bijzondere aandacht schenken we aan de toegankelijkheid van basisvoorzieningen voor groepen die vandaag ondervertegenwoordigd zijn (denk bijvoorbeeld aan kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte en hun gezinnen, jonge kinderen op de vlucht en Roma en Woonwagenbewoners).

Ten tweede willen we bijdragen aan een sterk pedagogisch project voor jonge kinderen. Vanuit onze visie betekent dit dat basisvoorzieningen een holistische benadering hanteren waarin zorg, leren en spelen met elkaar verweven zijn en waarin zowel affectieve, morele als cognitieve aspecten worden aangesproken. Dit gebeurt in nauwe samenwerking en in voortdurende dialoog met gezinnen. Bijzondere aandacht schenken we aan de afstemming tussen verschillende opvoedingsmilieus en het creëren van pedagogische continuïteit.

Vandaag worden kinderen en gezinnen in Vlaanderen immers geconfronteerd met verschillende breuklijnen doorheen het traject 0 tot 12 jaar:

- breuk thuis – kinderopvang baby's en peuters;
- breuk thuis – kleuterschool;
- breuk kinderopvang baby's en peuters – kleuterschool;
- breuk school – buitenschoolse opvang zoals we leerden uit het onderzoek naar de relatie tussen ECEC en *early school leaving* kunnen deze breuklijnen een negatieve impact hebben.

Ten derde zetten we in op samenwerking en integratie, waar kinderen en gezinnen beter van worden. Het bestrijden van kinderarmoede en sociale ongelijkheid vraagt immers een geïntegreerde benadering. Samenwerking tussen actoren uit verschillende sectoren (bijvoorbeeld cultuur, sport, sociale diensten, (preventieve) gezondheidzorg, gezinsondersteuning, kinderopvang, onderwijs ...) is nodig om tegemoet te komen aan de noden van (maatschappelijk kwetsbare) kinderen en gezinnen.

Toegankelijkheid en kwaliteit vragen gekwalificeerde medewerkers die kunnen steunen op een sterke initiële opleiding en die de kans hebben om zich (individueel en in teamverband) professioneel te ontwikkelen. Tegelijkertijd zijn ook de werkomstandigheden van cruciaal belang. Denk aan groepsgrootte, verloning en kindvrije uren waarin er tijd is voor observatie, reflectie, planning, teamwerk en samenwerking met ouders. Daarom hechten we tot slot in ons werk belang aan het uitbouwen van een competent systeem van opvang en onderwijs voor jonge kinderen.

vbjk

vbjk

Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen

Michel Vandenbroeck
voorzitter

Mike De Cloedt
eindredacteur, communicatie & website

Goedele De Nil
algemeen coördinator

Fran Devos
financiën & administratie

Hester Hulpia
onderzoek & projecten

Nima Sharmahd
onderzoek & projecten

Caroline Boudry
onderzoek & projecten

Sandra Van der Mespel
onderzoek & projecten

Veerle Vervaet
onderzoek & projecten

Lisandre Bergeron-Morin
onderzoek & projecten

Brecht Peleman
onderzoek & projecten

Stephanie Volkaert
onderzoek & projecten

Jan De Mets
onderzoek & projecten

Jan Peeters
advies

Wouter Bulckaert
hoofdredacteur Kindertijd & verantwoordelijke communicatie

Laura De Pré
stagiaire

Katrien Van Laere
programmamanagement

Pieter Vienne
stagiair

Jolien Reyniers
onderzoek & projecten

Hylke Damien
stagiair

Samen spelen, zorgen en leren

VBJK inspireert, stimuleert en motiveert, zodat kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen inzetten op betekenisvolle interacties met kinderen en ouders in een rijke leer-, speel- en zorgomgeving.

Kwaliteitsvolle basisvoorzieningen die belangrijk zijn voor kinderen later, maar ook in het nu, zijn basisvoorzieningen waar professionals en kinderen betekenisvolle interacties hebben met elkaar in een rijke speel-, leer- en zorgomgeving. Een sterk pedagogisch project is daarbij een belangrijke voorwaarde. VBJK draagt bij aan het implementeren van het pedagogisch raamwerk in de kinderopvang. Een holistische kijk vanuit educare waarin zorg, leren en spelen met elkaar verweven zijn en waarin zowel emotionele als educatieve ondersteuning en het inzetten op een rijke speel-, leer- en zorgomgeving worden aangesproken. Dit gebeurt in nauwe samenwerking en voortdurende dialoog met gezinnen en rekening houdend met de 'stem' van kinderen. Tevens betekent het concept educare dat werk wordt gemaakt van warme en inclusieve transities tussen thuis en/of de verschillende basisvoorzieningen en waar wordt ingezet op het creëren van pedagogische continuïteit.

Doorgaande Lijn

Vanuit kinderopvang en kleuteronderwijs wordt een nieuw pedagogisch project voor jonge kinderen voorzien waar welzijn, leren en spelen verbonden zijn en professionals met verschillende profielen samenwerken. Geïnspireerd door het idee van geïntegreerde kindercentra in het buitenland worden proeftuinen opgestart vanuit een regelluw kader. De nood aan aanpassingen van regelgeving op lange termijn zijn duidelijke aanbevelingen vanuit dit project.

Project doorgaande lijn

nima.sharmahd@vbjk.be
Jan.demets@vbjk.be

Train the trainer
Warme tranisitie en educare

Deze training richtte zich op een duo/trio van pedagogisch begeleiders in kinderopvang en kleuteronderwijs die samen een eigen begeleidingsproject uitwerkten voor verticale transities (van thuiscontext/ kinderopvang naar kleuteronderwijs). Per project werd een interprofessionele/interinstitutionele lerende gemeenschap opgericht.

nima.sharmahd@vbjk.be
Jan.demets@vbjk.be

Begeleidingstraject kindcentrum De Tandem

Op vraag van kindcentrum De Tandem voorziet VBJK procesbegeleiding voor het interprofessionele team om een educare-werking uit te bouwen, met aandacht voor een zorgzame speelleeromgeving voor kinderen van 0 tot 12 jaar, waarbij de samenwerking tussen alle medewerkers onderling en de samenwerking met ouders centraal staan.

.

caroline.boudry@vbjk.be

Begeleidingsopdracht kinderopvang Mariawende, basisschool De Mozaïek en consultatiebureau Sint-Kruis

Deze begeleidingsopdracht vertrekt vanuit samenwerking tussen de drie partners en zet in op het realiseren van een doorgaande lijn, sociale cohesie en ontmoeting met als doel een buurtgericht netwerk op lange termijn. Het ontwikkelen van een gedeelde visie en praktijk kan in deze begeleidingsopdracht meteen ook toegepast worden in de ontwikkeling van een nieuwe infrastructuur vanuit het educare-gedachtengoed.

caroline.boudry@vbjk.be

1-2-3-MOVE! Acties vanuit cocreatie voor MOTORISCHE COMPETENTIE om ontwikkelingstrajecten van 1- tot 3-jarige Vlaamse peuters te kickstarten

In dit SBO-project zullen onderzoekspartners en valideringspartners nauw samenwerken. Gezien de expertise van VBJK in het opzetten van actieonderzoek en het ontwikkelen van professionaliseringstools, wordt VBJK vooral betrokken in het cocreatief valideringstraject om professionals te ondersteunen in het opzetten van rijke bewegingskansen. VBJK zal hierbij de rol van kritische vriend opnemen, ondersteuningstrajecten opzetten en ondersteuningsmateriaal ontwikkelen.

hester.hulpia@vbjk.be

STEAMworks: Enhancing young children STEAM topics learning with physical phenomena as playmates

Internationale vergelijkende studies tonen aan dat Vlaanderen in het algemeen lager scoort op educatieve ondersteuning van jonge kinderen in basisvoorzieningen. Met dit project willen we onderzoeken of STEAM een ingangspoort kan zijn om innovatieve praktijken te ontwikkelen die bijdragen aan educatieve kwaliteitsvolle interacties.

lisandre.bergeronmorin@vbjk.be
caroline.boudry@vbjk.be

Meertaligheid, een troef

TEKST
Wouter Bulckaert
ILLUSTRATIES
Jill Heesbeen

Hoe communiceer je met meertalige kinderen en ouders in de kinderopvang? In zijn doctoraatsonderzoek bespreekt Brecht Peleman hoe je als kinderbegeleider met hen in dialoog kan gaan. De boodschap: omarm de thuistalen in je kinderopvang.

Brecht Peleman (onderzoeker en projectmedewerker bij VBJK): ‘Onze samenleving is meertalig, maar we doen alsof dat niet zo is. Ook in de kinderopvang ontmoet je meertalige ouders en kinderen. Dat kan best uitdagend zijn, maar het biedt ook kansen. De kinderopvang is bij uitstek een plek waar je kan experimenteren met alle vormen van diversiteit, en dus ook met dat rijke talenpalet dat daar aanwezig is. Veel taal, in alle kleuren en vormen, en veel warme interacties met verschillende volwassenen bieden kinderen een stevige basis voor hun ontwikkeling. Dat geldt voor alle kinderen, ook voor zij die meertalig opgroeien.’

Uit de groepsgesprekken die ik met hen deed, leerde ik dat kinderbegeleiders belangrijke en uitdagende vragen hebben over meertalige taalontwikkeling, zoals: *Hoe verloopt die precies bij een jong kind?, Is meertalige taalontwikkeling ”moeilijker” dan eentalige?, Staat meertalige ontwikkeling de Nederlandse taalontwikkeling niet in de weg?, Moeten we alleen maar Nederlands praten met een meertalig kind?*. Ondertussen hebben we heel wat wetenschappelijke kennis over meertaligheid bij baby’s en peuters, maar die kennis blijkt niet altijd voorhanden of aanwezig in de kinderopvang. Daardoor blijven bepaalde misvattingen – zoals: *Een kind dat woorden uit verschillende talen in dezelfde zin door elkaar gebruikt, is verward* – bestaan.

Een *meertalig* kind, hoe omschrijf je dat?

Brecht: ‘Hét meertalige kind bestaat niet. Er zijn kinderen die met één taal opgroeien, Nederlands of een andere taal. Andere kinderen krijgen naast het Nederlands een of meer andere talen in het gezin mee. Er zijn ook kinderen die thuis verschillende talen meekrijgen, maar niet het Nederlands. Ook de leeftijd van de kinderen speelt een rol: sommige kinderen groeien van bij hun geboorte met meerdere talen op, anderen komen pas met het Nederlands in aanraking wanneer ze op tweejarige leeftijd instappen in de kinderopvang. Door die grote variatie is er geen *one size fits all*, één aanpak die je kan toepassen op álle kinderen.
Hoewel de meeste kinderbegeleiders in mijn onderzoek aangaven dat ‘meerdere talen kunnen spreken’ een troef is, bleek dat omgaan met die vroege meertaligheid in de kinderopvang niet zo evident is.

Opvallend daarbij was dat talige diversiteit en meertaligheid vaak niet aan bod kwam tijdens overlegmomenten met het team of tijdens vormingsmomenten of in lerende netwerken. Ook in het pedagogische beleid of de visie van een voorziening bleek meertaligheid als thema eerder afwezig. Daardoor lijkt het alsof meertaligheid niet bestaat, terwijl de talige diversiteit in zo goed als alle voorzieningen een grote realiteit is. Dat stilzwijgen van meertaligheid is geen bewuste strategie, het is meer een houding van ‘we fixen het wel’. Maar vaak sta je er dan niet bij stil hoe jouw omgang met meertaligheid vertrekt vanuit bepaalde ideeën of ideologieën die misschien niet stroken met de wetenschappelijke kennis over meertaligheid.’

Hoe zet je in zo'n meertalige context dan in op het Nederlands?

Brecht: 'Dat hangt af van wat je precies verstaat onder *inzetten op het Nederlands*. Verwachten we van kinderbegeleiders dat ze kinderen Nederlands aanleren, of verwachten we dat ze de Nederlandse taalontwikkeling stimuleren? De eerste verwachting is niet realistisch: bij geen enkel kind dat de kinderopvang op 2,5 à 3 jaar verlaat, is de Nederlandse taalontwikkeling immers *af*. Een volledige taalontwikkeling duurt ongeveer zes à zeven jaar. En welk soort Nederlands bedoel je? In de kleuterschool worden kinderen geconfronteerd met Nederlandstalige concepten en woorden die in de thuiscontext of kinderopvang niet gebruikt worden zoals *'turnen', 'kring', 'speeltijd op de speelplaats', 'bank'*... Moet de kinderopvang dan al Nederlandse 'kleuterschoolwoorden' gaan aanleren aan de kinderen? De vraag zou beter zijn: *Hoe werk je in een meertalige context aan een rijke taalomgeving?*. Dat overstijgt de enge blik op het Nederlands. Een rijke taalomgeving speelt in op de behoefte van elk kind om te communiceren en in verbinding te gaan met anderen. Kinderen gebruiken daarbij hun volledige talenpalet en daar speel je als begeleider dan op in.'

Betekent dat dan niet dat je het Nederlands wegduwt?

Brecht: 'Openstaan voor verschillende talen is geen keuze tegen het Nederlands, ook niet als het gaat om thuistaal. Aandacht voor Nederlands gaat hand in hand met aandacht voor de thuistalen. Het is een en-en verhaal. In de vergunningsvoorwaarden voor de kinderopvang staat trouwens dat je moet inzetten op het stimuleren van de Nederlandse taalontwikkeling mét aandacht en respect voor de thuistaal van de kinderen. Wetenschappelijk onderzoek bevestigt deze stelling: inzetten op de thuistalen van kinderen gaat niet ten koste van het leren van de officiële taal. Integendeel, het kan er zelfs aan bijdragen.'

Maar je kan als begeleider toch niet al die talen spreken?

Brecht: 'Dat is een terechte opmerking. Dat verwachten we ook niet.

Toch kan je verschillende zaken doen om thuistalen in de kinderopvang binnen te brengen, ook al is die taal voor jullie helemaal ongekend. Je kan bijvoorbeeld aan ouders vragen om veelgebruikte woorden in hun taal te vertalen, zodat je die kan gebruiken om iets duidelijk te maken aan kinderen, of om te troosten of extra ondersteuning te bieden. Vraag ouders om die woorden fonetisch uit te schrijven, laat hen die ook uitspreken, of maak er een audio-opname van. Je kan meertalige ouders binnenvragen en mee laten participeren aan ochtendrituelen, voorleesmomenten en andere activiteiten waarbij ze bewust in hun eerste taal praten met kinderen. Denk ook aan de rol die leeftijdsgenootjes die dezelfde thuistaal spreken, kunnen spelen. En vergeet de talige diversiteit onder de collega's niet. Als je er eens goed bij stilstaat, barst je opvang van de mogelijkheden om meerdere talen binnen te brengen.'

Je hoeft dus geen schrik te hebben voor meertaligheid bij kinderen? Ook niet bij kinderbegeleiders?'

Brecht: 'Zeker niet. Meertalige kinderbegeleiders die warme interacties hebben met kinderen zijn een grote troef voor je opvang. Zelfs als hun Nederlands niet helemaal perfect is. Er leeft daar vaak nog wat schrik en onwetendheid rond, maar stel dat meertalige kinderbegeleiders een bepaald woord in het Nederlands niet kennen, dan is het nog veel beter dat zij dat woord in de eigen taal zeggen, dan dat zij helemaal niet in interactie gaan. Want een veilig klimaat creëren komt vóór taal. De behoefte van jonge kinderen om in verbinding te gaan is talig, maar ook niet uitsluitend talig. Communiceren en in contact gaan, dat doe je op verschillende manieren.

In dat veilige klimaat gebruik je als begeleider dan weer heel veel taal. Je benoemt voor de kinderen wat je voelt, wat je ziet, en je maakt duidelijk waar een kind naar kijkt … Je gaat betekenisvolle interacties aan. Het is niet erg dat je plukt uit verschillende talen om een boodschap duidelijk te maken. Dat heeft geen negatieve invloed op de ontwikkeling van het Nederlands. Die schrik leeft wel. Kinderbegeleiders voelen de druk vanuit het onderwijs, de samenleving en ook van de ouders om de kinderen klaar te stomen voor school. Zij willen hun best doen om daartoe bij te dragen. Maar vanuit die goedbedoelde intentie wordt bijvoorbeeld enkel Nederlands gebruikt in de opvang, of gaan meertalige kinderbegeleiders minder praten met de kinderen uit angst om fouten te maken, wat natuurlijk helemaal niet de bedoeling is.'

Kinderbegeleiders vragen zich ook af: hoe communiceer je met meertalige ouders?

Brecht: 'Besef ook hier weer: dé meertalige ouder bestaat niet. Ook daar is er dus niet één juist antwoord op de vraag te geven. Belangrijk is: ga met die ouders in gesprek en zoek samen uit hoe je best in communicatie gaat. Bij ouders van wie het Nederlands niet zo sterk is, is het belangrijk dat zij de informatie op een goeie manier begrijpen. Jullie wisselen immers erg veel informatie uit, en van jou als kinderbegeleider wordt verwacht dat de ouders je begrijpen. Zo vermijd je situaties als: "Ik zeg hier nu al een jaar tegen die mama dat ze luiers moet meebrengen, en ze antwoordt altijd: 'I don't understand'." Omgekeerd geldt natuurlijk ook dat jij de ouders goed moet begrijpen. Besteed dus voldoende aandacht aan dat basisniveau van informatie overdragen.

In tweede instantie gaat het ook over het partnerschap met de ouders, over hoe jullie samen de opvoeding vormgeven. Nodig ouders uit om met jou in dialoog te gaan over taal, over meertaligheid en over hoe zij kijken naar de opvoeding van hun kind en de plek die taal daarbinnen krijgt. Hier is het niet delen van een taal vaak een struikelblok om de gevoeligheden en nuances – eigen aan opvoeden – goed over te brengen. Praten over je bezorgdheden in een taal die niet de jouwe is, is lastig. Voor veel mensen is dat zelfs in hun eerste taal geen gemakkelijke opgave. Zoek als begeleider dus naar manieren waarop je met meertalige ouders in dialoog kan gaan over opvoeding. Dat gaat niet onmiddellijk en niet vanzelf. Het volstaat niet om op het kennismakingsgesprek even te babbelen over taal en opvoeding en daarna niet meer. Doe het op continue basis: tijdens de wenperiode, bij de dagelijkse breng- en haalmomenten, bij activiteiten of informele momenten waarop ouders in de opvang zijn, tijdens een tevredenheidsgesprek, bij de bespreking van een kindportret … Het is aan kinderbegeleiders om hierin de eerste stap te zetten.'

Hoe ga je met de ouder in gesprek over welke plaats taal krijgt in de opvoeding?

Brecht: 'Als je in gesprek gaat met ouders, is vragen stellen belangrijker dan uit te gaan van wat je denkt te weten. Dat gaat over alle onderwerpen die in de opvoeding van tel zijn, maar zeker ook over taal. Bijvoorbeeld: welke talen krijgt een kind in de thuiscontext mee? Als in een tweetalig gezin de mama Franstalig is en de papa Turks, hoe spreken ze dan met de kinderen? Dat is belangrijk om te weten, om misverstanden te vermijden. Tijdens mijn onderzoek vertelde een team kinderbegeleiders bijvoorbeeld dat ze Franse woorden gebruikten tegenover een kind, omdat de mama Afrikaans was, en zij ervan uitgingen dat ze thuis Frans spraken. Achteraf bleek dat daar thuis helemaal geen Frans gesproken werd. Zo'n situatie toont dat we vaak vanuit een veronderstelling, die we niet getoetst hebben, handelen ten aanzien van kinderen en hun ouders.

Als je inzicht hebt in de taalomgeving thuis, kan je aan de ouders vragen hoe ze het opgroeien van hun kind in een meertalige context zien en wat ze op dat vlak dromen of wensen voor hun kind.. Daaruit volgt dan een gesprek over de verwachtingen: wat verwachten de ouders op vlak van taal van ons als begeleider voor henzelf en voor hun kind? In die dialoog kan je dan ook over het taalbeleid van jullie voorziening spreken en samen met ouders tot afspraken komen. Wees je ervan bewust dat dit een onderhandelingsproces is dat je samen met de ouders vormgeeft, en dat je het niet noodzakelijk over alles eens zal zijn. Sommige ouders vinden het bijvoorbeeld heel belangrijk dat je alleen maar Nederlands spreekt met hun kind, terwijl jullie ervan overtuigd zijn dat het goed is voor het kind om ook woorden uit de thuistaal te gebruiken. Hoe ga je hiermee om? Achter die wens van ouders kunnen veel redenen schuilgaan. Ook schrik. Vraag dan aan ouders waarover ze bezorgd zijn en verken welke ideeën ze daarover hebben. Die vragen stellen, dat doen we weinig. Het kan zijn dat ouders schrik hebben dat als er andere talen aan bod komen, er onvoldoende wordt bijgedragen aan de kennis van het Nederlands bij hun kind.

Stel ouders gerust en geef aan dat ze zich daar geen zorgen over hoeven te maken. In de kinderopvang bied je een rijke taalomgeving waar heel veel Nederlands aan bod komt, maar ook veel andere talen, en dat vormt geen bedreiging voor de taalontwikkeling van hun kind. Vraag jezelf wel af of je voldoende kennis hebt om advies te geven. Want bijvoorbeeld vragen aan een ouder die nauwelijks Nederlands kan om zoveel mogelijk Nederlands met hun kind te spreken, dat heeft zelfs slechte effecten.'

De kinderopvang is voor de ouders ook een experimenteerruimte om Nederlands te praten.

Brecht: 'De goesting om te praten is groot. Maar de hoofddoelstelling van het partnerschap met de ouders is niet om hun Nederlands te leren, wel om samen bij te dragen aan de opvoeding en de kansen van die jonge kinderen. Als door wat je doet er leer- en oefenkansen zitten voor de ouders om hun Nederlands te verbeteren, is dat natuurlijk prima. Sommige ouders vinden dat heel leuk: "Praat Nederlands met mij, want ik zit in een opleiding Nederlandse taal, dan leer ik het vlugger." Andere ouders hebben dan weer liever dat je dingen duidelijk maakt in het Engels, omdat ze dat vlotter begrijpen en zich daar beter bij voelen.

Ik heb veel mooie praktijken gezien, en veel goeie intenties. Een troef van de kinderopvang is het nauwe contact met ouders. Daaruit ontstaan mooie initiatieven zoals voorleesmomenten waarbij meertalige ouders in hun eigen taal komen voorlezen, of een muur of raam waarop in alle talen 'welkom' staat geschreven. Ouders waarderen dat en voelen zich welkom.'

Maar zitten die acties ook ingebed in de werking van de kinderdagverblijven?

Brecht: 'Het blijven vaak losse acties, die niet vervat zitten in een beleid. Heel wat voorzieningen zetten in op de relatie met ouders: door ouders binnen te vragen, hen aanwezig te laten zijn, hen te laten participeren. Dan merk je dat taal minder een issue is, omdat er al een goed contact is. Hoe beter je de ouders kent en hoe meer die met je vertrouwd zijn, hoe makkelijker het is om over hun kind te praten, iets te vertellen of iets in vraag te stellen.

en kritische kanttekening daarbij: al die inspanningen om ouders binnen te brengen en te laten deelnemen, zorgen er niet automatisch voor dat je met hen over taal praat. De dialoog over taal en meertaligheid ontbreekt vaak ook in groepen waar ze op een heel toegankelijke, laagdrempelige manier met ouders werken door sterk in te zetten op dagelijkse contactmomenten waarbij ouders in de groep aanwezig mogen zijn en blijven. Ook in voorzieningen waar het team van kinderbegeleiders heel talig divers is, is het geen garantie dat meertaligheid een onderwerp is dat op teamvergaderingen wordt besproken of aan bod komt in een vorming. Het blijft vaak een verzwegen onderwerp.'

Vandaar dat een taalbeleid belangrijk is?

Brecht: 'Zeker! Maar er is altijd een taalbeleid. Zelfs als het niet formeel uitgeschreven is, leven er in een voorzieningen overtuigingen, praktijken en (impliciete) afspraken of regels over taal; dat zijn de bouwstenen van een taalbeleid. Die bouwstenen: overtuigingen, praktijken en afspraken hangen allemaal samen, maar ze komen niet noodzakelijk overeen en ze zijn niet altijd gedeeld of uitgesproken.

Zo kan je als kinderbegeleider wel denken dat het belangrijk is om Turkse ouders in het Turks te begroeten, maar misschien is dat niet de praktijk die de opvang van je verwacht vanuit de regels en afspraken die je daarover gemaakt hebt op teamniveau. We zijn er ons dus vaak niet van bewust dat wat we doen niet noodzakelijk overeenkomt met hoe we ernaar kijken, en al zeker niet met de afspraken of het beleid.

Besef dat ook gezinnen zo'n taalbeleid hebben. Ook ouders hebben bepaalde overtuigingen, wensen en verwachtingen ten aanzien van de talen van hun kinderen. In het ene gezin gebruikt de ene ouder consequent de ene taal, en de andere consequent de andere. Een ander gezin zal bewust zoeken naar een kinderdagverblijf dat openstaat voor meertaligheid, en nog een ander gezin kiest in het Brusselse dan weer bewust voor een Franstalig kinderdagverblijf. Zulke overwegingen maken allemaal deel uit van het taalbeleid van het gezin.

In de kinderopvang ontmoeten het taalbeleid van het gezin en het taalbeleid van de voorziening elkaar. Dat besef biedt jou als kinderbegeleider een concreet aanknopingspunt om het te hebben over hoe jullie vanuit een partnerschap willen inzetten op de taalontwikkeling van het kind.

Praat dus met ouders over jullie taalbeleid. Zo kwam ik in een kinderdagverblijf waar ze heel intensief samenwerken met ouders. Ouders gaven aan hoe open het kinderdagverblijf is voor andere talen en hoe gemakkelijk ze als ouder kunnen participeren aan het dagelijkse leven in de opvang. Tijdens het groepsinterview vertelde een van de vaders: "Ik voel me best op mijn gemak hier, ze laten heel veel toe, maar ik weet eigenlijk niet wat het taalbeleid is. Hoe kijken zij daarnaar?" Dat toont dat het taalbeleid vaak niet wordt besproken, zelfs niet in voorzieningen die nauw samenwerken met ouders.

Besef ook dat in de kinderopvang ouders, medewerkers en kinderen voortdurend veranderen en dat dus ook je taalbeleid constant onderhevig is aan verandering. Het is een dynamisch gegeven. Dat betekent ook dat je daar op verschillende momenten en op continue basis over in gesprek moet gaan met ouders en medewerkers.'

'Meertalige kinderbegeleiders die warme interacties hebben met kinderen zijn een grote meerwaarde voor de opvang'

Meertaligheid moet dus meer expliciet aan bod komen in de opvang?

Brecht: 'Zeker! Durf van meertaligheid een thema maken. Zowel in dialoog met ouders als naar het team toe. Op die manier kan je ervoor zorgen dat de maatschappelijke realiteit van meertaligheid geen bedreiging vormt, maar een kans is om een rijke en stimulerende omgeving te creëren voor alle kinderen.'

Brecht Peleman
Onderzoeker en
projectmedewerker VBJK

Op 19 september 2023 verdedigde Brecht Peleman zijn doctoraat over meertaligheid in de kinderopvang en het kleuteronderwijs.

InTrans | Inclusive transitions across the early years

Het Europese InTrans-project (Erasmus+ KA3) dat tot begin 2023 liep, bracht internationale partners samen om het thema van warme en inclusieve transities voor jonge kinderen bij beleidsmakers aan te kaarten.

Doelstelling: warme transities op de kaart van het beleid zetten.

De laatste jaren is er meer aandacht gekomen voor het feit dat transities tussen de thuisomgeving, de kinderopvang en het onderwijs – en ook binnen het onderwijs, bijvoorbeeld richting leerplichtonderwijs – belangrijke veranderingen in het leven van kinderen en hun families en gemeenschappen inluiden. Bovendien is er een internationale consensus dat positieve transitie-ervaringen een kritieke factor kunnen zijn voor het welzijn van kinderen en voor hun toekomstige succes en ontwikkeling en dat negatieve transitie-ervaringen blijvende problemen kunnen opleveren die kunnen leiden tot slechtere onderwijsprestaties, vooral bij kinderen met een maatschappelijke kwetsbaarheid. Het aannemen van een meer coherente benadering van zorg, leren en spelen (educare) in verschillende instellingen om de continuïteit van de ervaringen van kinderen in de tijd te behouden, kan de leerprestaties en de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen aanzienlijk verbeteren.

In Europa, en ook in Vlaanderen, willen we daarom warme en inclusieve transities in de eerste levensjaren creëren en bevorderen. Het InTrans-project werkte in deze richting. Want InTrans wilde beleidsmakers op verschillende niveaus (lokaal bestuur, nationale/regionale overheid, middenveldorganisaties ...) meekrijgen in het besef dat systemische voorwaarden nodig zijn om goede transitiepraktijken op grotere schaal te verspreiden en te implementeren in de basisvoorzieningen voor jonge kinderen, zij het geïntegreerde kindercentra of in gesplitste systemen zoals in Vlaanderen (kinderopvang / kleuteronderwijs). Het uiteindelijke doel was ervoor te zorgen dat meer kinderen en families, vooral de meest kwetsbare, kunnen genieten van warme transitiepraktijken en inclusieve praktijken.

Brede aanpak: professionalisering, beleids-uitwisseling, onderzoek lerarenopleidingen ...

InTrans heeft bestaande goede praktijken uit andere onderzoeken en projecten opgeschaald, door te werken aan drie essentiële aspecten van het competente systeem:

1. niveau van beleid/bestuur
2. niveau van bijscholing van professionals
3. niveau van initiële opleiding van toekomstige professionals en leerkrachten in basisvoorzieningen

De belangrijkste activiteiten en resultaten van het project hadden betrekking op: de ontwikkeling van nationale/regionale policy baseline studies; de uitvoering van een internationale beleidsuitwisselingsweek in Denemarken, met beleidsmakers uit de betrokken landen; de uitvoering en evaluatie van de Training-of-Trainers (TOT) voor in-servicevorming; de ontwikkeling van een internationaal resourcepakket voor trainers in basisvoorzieningen; nationale en grensoverschrijdende rapporten over 'transities in de curricula van initiële opleidingsinstellingen' die toekomstige professionals voorbereiden; verschillende communicatie- en disseminatieactiviteiten op nationaal, Europees en internationaal niveau ...

Projectpartners:

Intern:

- Katrien Van Laere & Nima Sharmahd
- Steunpunt Diversiteit en Leren
- UGent: Jan De Mets

Extern:

- Pedagoski Institut ERI (Slovenië);
- TAU University of Tampere (Finland);
- UniBo, University of Bologna (Italië);
- BUPL (Denemarken); ISSA.

Onze krachten bundelen om de praktijk van kinderbegeleiders en kleuterleerkrachten rijker te maken.

TEKST
Jolien Reyniers

Eva Dierickx
Lector en praktijkonderzoeker.
Diploma's: kleuteronderwijs, masterdiploma Onderwijskunde en Gender & Diversiteit.

VBJK is een grote inspiratiebron voor mijn werk. Hun kracht zit in het werken vanuit een pedagogische blik, eerder dan vanuit een louter didactische focus, op de ontwikkeling van jonge kinderen alsook in hun aandacht voor kwaliteit in kleuteronderwijs. Dat is immers een domein waarin nog wel wat onderzoek ontbreekt. Hun visie op pedagogiek voor jonge kinderen kent een warme sociaalpedagogische insteek waarbij steeds aandacht is voor een zorgzame samenwerking met ouders en professionals. VBJK vertrekt in hun werk steeds vanuit een rijk, krachtig en holistisch kindbeeld met veel aandacht voor zorgen voor en graag zien van kinderen en hun directe omgeving.

In het project '*Kleine kinderen, grote kansen*' (2014) maakte ik voor het eerst kennis met het werk van Jan en Brecht, twee projectmedewerkers bij VBJK. Tijdens dat project deelden verschillende hogescholen en organisaties hun onderzoek over kwaliteitsvol kleuteronderwijs, en zo dus ook VBJK. Zowel die kennismakingen als het veelvuldig VBJK-onderzoek over onder andere meertaligheid, transities en samenwerken met ouders en professionals vormden een belangrijke inspiratie voor mijn boek '*Kleuterleerkracht*' (Dierickx & Koelman, 2022). Voor de podcast '*Buiten de lijntjes*' (2023) mocht ik deze twee heren ook interviewen over hun expertise in de thema's 'meertaligheid & talige interacties' en 'warme transities'. Telkens weer boeiende en leerrijke gesprekken.

Daarnaast werkte ik ook al enkele keren fijn samen met Wouter, de hoofdredacteur van *Kindertijd*, een tijdschrift van en voor kinderbegeleiders. Wat hij realiseert met dat tijdschrift sluit naadloos aan bij mijn eigen professioneel werk, namelijk onderzoek toegankelijk vertalen naar de praktijk. *Kindertijd* slaagt er telkens weer in om die vertaalslag duidelijk en toch genuanceerd te maken. Het vertrekt daarbij ook vanuit een sterk en waarderend beeld van kinderbegeleiders, toch een van de belangrijkste jobs die er zijn. *Kindertijd* durft dan ook vaak uitdagend en toch voldoende concreet te zijn. Ik hoop dat dit tijdschrift de komende jaren ook nog meer zijn weg vindt naar de kleuterklassen in Vlaanderen, zodat kleuterleerkrachten en kinderbegeleiders ook zo samen kunnen professionaliseren.

Mocht ik toekomstplannen mogen formuleren, lijkt het mij heel boeiend om de krachten te bundelen vanuit onze beide expertises op vlak van kleuteronderwijs. Zowel thema's als '*slow pedagogy*', sociaal rechtvaardig opvoeden of affectieve leerkracht/begeleider- kindrelaties maar ook 'kinderrechteneducatie' bieden kansen tot samenwerkingen vanuit een krachtige pedagogiek voor jonge kinderen. Die thema's bieden nog veel mogelijkheden tot praktijkgericht onderzoek waar de praktijk van kinderbegeleiders en kleuterleerkrachten rijker van kan worden, terwijl het ook de kennisbasis van ons vak kan vergroten.

Samen groeien in een diverse en inclusieve samenleving

VBJK bouwt mee aan toegankelijke, inclusieve en kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen die ingebed worden in lokale netwerken en betekenisvol zijn voor gezinnen en de samenleving.

VBJK zet in op warme, wederkerige en betekenisvolle relaties tussen basisvoorzieningen en alle gezinnen, met specifieke aandacht voor gezinnen in een maatschappelijk kwetsbare situatie en gezinnen met kinderen met specifieke zorgbehoeften. VBJK bouwt mee aan breed toegankelijke basisvoorzieningen, een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) voor álle kinderen en gezinnen en Huizen van het Kind waar kinderen, gezinnen en de buurt elkaar kunnen ontmoeten. Toegankelijke, inclusieve basisvoorzieningen die betekenisvol zijn in de samenleving vragen een geïntegreerde benadering. Samenwerking tussen actoren uit verschillende sectoren is nodig om tegemoet te komen aan de noden van kinderen en gezinnen (in een maatschappelijk kwetsbare situatie) en kwaliteitsvolle basisvoorzieningen in te bedden in lokale netwerken.

NESET-rapport: ECEC quality and accessibility

In dit NESET-onderzoek wordt een eerste algemene schets gegeven over de vijf delen van het European Quality Framework (EQF) vanuit verschillende internationale bronnen. In een 2e deel wordt dieper ingegaan op belangrijke beleidsaanpassingen en -strategieën op deze vijf delen van het EQF vanuit een analyse van onder meer de Child Guarantee National Action Plans en de SEEPRO-rapporten die in 2024 beschikbaar zullen zijn.

lisandre.bergeronmorin@vbjk.be
hester.hulpia@vbjk.be

Actieplan toegankelijkheid en diversiteit

Het actieplan 'toegankelijkheid en diversiteitsbeleid' formuleert acties om in de komende jaren toegankelijkheid en diversiteitssensitiviteit van de kinderopvang (zowel baby's en peuters als schoolgaande kinderen) te versterken. De acties worden gerealiseerd door agentschap Opgroeien in samenwerking met de kinderopvangsector. VBJK coördineert samen met agentschap Opgroeien een projectgroep die instaat voor de uitvoering, opvolging, evaluatie en bijsturing van het actieplan.

sandra.vandermespel@vbjk.be
veerle.vervaet@vbjk.be

Ondersteunen van de Centra Inclusieve Kinderopvang

Gezinsopvang, groepsopvang of buitenschoolse opvang die zorgt voor een mix van kinderen met en zonder specifieke ondersteuningsbehoeften kunnen zich laten begeleiden door een Centrum Inclusieve Kinderopvang – kortweg CIK. De inclusiecoaches verbonden aan deze CIK wensen elkaar op geregelde tijdstippen te ontmoeten om inspirerende praktijken, methodieken en casussen met elkaar te bespreken. VBJK begeleidt deze CIK's in een intervisiegroep en via overkoepelende vormingsdagen.

Project CIK

caroline.boudry@vbjk.be
veerle.vervaet@vbjk.be

CoNNect: Begeleidingstraject voor projecten rond toegankelijkheid voor kwetsbare kinderen en gezinnen

Acht kinderopvanginitiatieven in Vlaanderen en Wallonië ontvangen gedurende drie jaar (april 2022 – maart 2025) financiële steun om acties te ontwikkelen en zo de toegankelijkheid voor gezinnen in een maatschappelijke kwetsbaarheid te versterken. In samenwerking met RIEPP (Recherche et Innovation Enfants-Parents-Professionnel·le·s) ondersteunt VBJK de uitbouw van deze projecten. Dit begeleidingstraject maakt ook deel uit van een internationaal netwerk over het bereik van jonge kinderen en families in een maatschappelijk kwetsbare situatie. Dit netwerk wordt gecoördineerd door ISSA (International Step by Step Association) en de Koning Boudewijnstichting (KBS) neemt hieraan deel.

caroline.boudry@vbjk.be
lissandre.bergeronmorin@vbjk.be

Onderzoeksproject aanmeldings- en afhandelingssystemen voor vragen naar opvang van baby's en peuters: een landschaps- en behoefteanalyse

Vanuit agentschap Opgroeien wil men op korte termijn onderzoek doen over hoe ouders, opvanglocaties, lokale loketten kinderopvang en andere stakeholders in de praktijk te werk gaan bij het stellen/behandelen van een vraag naar opvang en de registratie ervan. Via dit kortdurend onderzoek proberen we een goede analyse te maken van diverse praktijken AS IS en tevens in kaart te brengen hoe men denkt over mogelijke oplossingen. De samenwerking tussen VBJK en Digitaal Vlaanderen heeft tot doel om zowel kennis en expertise vanuit het werkveld i.e. kinderopvang/basisvoorzieningen (VBJK) als kennis en expertise met betrekking tot digitale transformatieprocessen voor lokale besturen (Digitaal Vlaanderen) samen te brengen.

brecht.peleman@vbjk.be

HEROES, Early Childhood Education for Jordanian and Syrian Children in Jordan

Via het HEROES-project zet GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) in op meer toegankelijke en kwaliteitsvolle voorschoolse basisvoorzieningen voor alle kinderen, met specifieke aandacht voor kinderen uit vluchtelingfamilies (vooral vanuit Syrië) en kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften. Dit project richt zich op het verbeteren van de toegang tot inclusief kleuteronderwijs van hoge kwaliteit, het creëren van extra capaciteiten in de publieke en private onderwijssector zonder winstoogmerk in Jordanië en het ondersteunen van professionals hierin. VBJK zet in dit project in op training en onderzoek.

nima.sharmahd@vbjk.be
hester.hulpia@vbjk.be

Sociale functie i-mens:

Een gedragen organisatiebrede visie op sociale functie voor kinderzorg binnen i-mens

VBJK ondersteunt i-mens in het uitwerken van een organisatiebrede gedragen visie op sociale functie voor hun afdeling Kinderzorg. Een gedragen visie op **organisatieniveau** houdt in dat deze wordt opgesteld voor alle dienstverlening naar kinderen en gezinnen, en dus over de schotten heen wordt uitgewerkt en gedragen. Het gaat hierbij over een gedragen visie op sociale functie vanuit de kinderopvang, diensten voor onthaalouders, preventieve gezinsondersteuning (inloopteams), CKG's, en mogelijks ook vroedvrouwen.

caroline.boudry@vbjk.be
hester.hulpia@vbjk.be

Ouders als onderzoekers

Ouders als onderzoekers is een ondersteuningsmethodiek voor gezinnen. Een groep ouders formuleert een zelfgekozen onderwerp dat hen aanbelangt. Zij formuleren een onderzoeksvraag en voeren als collectief een onderzoek uit over thema's die te maken hebben met de opvoeding van hun kinderen en/of kleinkinderen. Ze worden daarbij ondersteund door een procesbegeleider en een onderzoeker. De onderzoekende ouders laten hun stem horen via dialoog met lokale actoren om zo sociale actie en verandering te bereiken.

sandra.vandermespel@vbjk.be

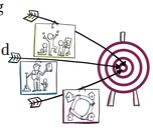
Opmaak en ontwikkeling van een toolbox/ materialenpakket ter ondersteuning van Huizen vh Kind en lokale netwerken zodat ze uitgroeien tot sterke kwaliteitsvolle toegankelijke basisvoorzieningen

Vanuit agentschap Opgroeien wordt sterk ingezet op het Vroeg en Nabij-verhaal. Vanuit dit gegeven zal er de komende jaren meer en meer nadruk komen te liggen op een lokaal geïntegreerd gezins-beleid. Ondertussen bestaan de Huizen van het Kind een tiental jaar en ook in de toekomst blijven de Huizen een belangrijke rol spelen in de geïntegreerde dienstverlening naar gezinnen.
Vanuit het Vroeg en Nabij-verhaal onderzoekt VBJK samen met agentschap Opgroeien hoe de kennis, expertise en tools kunnen verspreid worden naar de Huizen en lokale netwerken.

caroline.boudry@vbjk.be
hester.hulpia@vbjk.be
goedele.denil@vbjk.be

HUIS VAN HET **KIND**

Inspiratie voor een kwaliteitsvolle uitbouw van buitenschoolse opvang en activiteiten

Sinds 2021 is het decreet 'Buitenschoolse opvang en activiteiten' (BOA) in werking getreden, met aandacht voor toegankelijk en betaalbaar aanbod voor elk kind, ouders mogelijkheid bieden om werk, opleiding en gezin te combineren en inzetten op speel- en ontwikkelingskansen voor kinderen met inbegrip van keuzevrijheid en rustmomenten. Een lokaal bestuur krijgt de regie over de uitrol van dit decreet in handen. VBJK wil de inzichten uit onderzoeksprojecten naar wat kinderen en ouders belangrijk vinden in opvang en vrije tijd actief dissemineren en valoriseren naar lokale besturen alsook inbrengen in nieuwe projecten.

Pro katholiek onderwijs

brecht.peleman@vbjk.be
jolien.reyniers@vbjk.be
caroline.boudry@vbjk.be

Begeleidingsopdracht bij BOA-proefproject: Opbouw en ondersteuning van kleuteropvang en naschoolse activiteiten in twee pilootwijken

Vanaf 1 januari 2026 krijgt Stad Gent de regie in handen over de verdeling en coördinatie van de BOA-middelen; VBJK coördineert een van de proefprojecten in de voorbereidingsperiode op het nieuwe BOA-decreet. Het doel van het proefproject is om gedurende twee schooljaren te onderzoeken en uit te testen hoe een kwaliteitscoördinator op wijkniveau in twee Gentse wijken kwaliteitsvolle voor- en naschoolse opvang en activiteiten kan realiseren overheen de verschillende 'tussenschotten' (netten, opvang-onderwijs-vrije tijd ...) door verschillende partners uit de wijk samen te brengen.

brecht.peleman@vbjk.be
jolien.reyniers@vbjk.be

BOA Lebbeke – Ondersteuning bij opzetten van bevraging

Om zich voor te bereiden op hun toekomstige regierol wil gemeente Lebbeke een bevraging uitvoeren bij kinderen, ouders en medewerkers. Aan de hand daarvan wil men een lokaal BOA-beleid uitbouwen dat zo goed mogelijk inspeelt op ervaren noden, wensen en kansen. VBJK begeleidt Stad Lebbeke in het opzetten, uitvoeren en analyseren van de bevraging.

brecht.peleman@vbjk.be

Be-Inclusive

Het versterken van het partnerschap met ouders van kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften: een transnationaal actieonderzoek

In alle VBJK-projecten benadrukken we het belang om ouders te betrekken om tot gemeenschappelijke zorg te komen rond hun kind. Een warm en sterk partnershap uitbouwen is nog belangrijker voor ouders van een kind met een specifieke ondersteuningsbehoefte. Toch worden professionals en ouders geconfronteerd met uitdagingen om deze visie om te zetten in acties, zowel op microniveau - bijvoorbeeld over hoe ouders een stem geven op dagelijkse basis - als op macroniveau - bijvoorbeeld over hoe te onderhandelen met beleid over inclusie op lokaal en nationaal niveau. Hoe kunnen de competenties van professionals worden versterkt bij het uitbouwen van een partnerschap met ouders? Deze vraag wordt tijdens dit Erasmus+ project onderzocht in drie landen - Portugal, België en IJsland - die elk een driejarig actieonderzoek uitvoeren.

Sinds de start van het project in 2022, wordt een consortium gevormd in elk land tussen een onderzoekspartner en twee voorzieningen voor jonge kinderen die vanuit een inclusieve visie werken. Vanuit een grondige analyse bij de start, lerende netwerken en verschillende transnationale uitwisselingsmomenten zoals internationale jobshadowing, ontwikkelt elke partner een actieplan en voert dit uit binnen het eigen team.

In Vlaanderen slaan VBJK, Universiteit Gent, agentshap Opgroeien, Stad Gent (Centrum Inclusieve Kinderopvang en kinderdagverblijf De Bron) en De Blauwe Lelie (Centrum Inclusieve Kinderopvang KDV en De Kleine Wereld) in partnerschap met de CIK-coaches van beide locaties. In kinderdagverblijf De Bron, nemen ze het wenbeleid onder de radar.

Via hun nieuwe leidraad voor gesprekken met ouders nemen ze alle kleine details onder de loep: houding, verwoording, omgeving, visie ... die een groot verschil kunnen maken in de eerste stappen in een partnerschap met ouders.

Kinderdagverblijf De Kleine wereld focust op het observeren van kinderen om vervolgens met ouders ervaring uit te wisselen over hun kind. Beide partners experimenteren met het coachingsinstrument '*Verbinden met ouders*', ontwikkeld door de CIK-coaches van Stad Gent en De Blauwe Lelie. Deze tool biedt kinderbegeleiders ondersteuning om stil te staan bij de opeenvolgende stappen die het mogelijk maken om vanuit het eerste contact met ouders een relatie in gedeelde zorg op te bouwen.

Bij de IJslandse partners konden we kennismaken met hun geïntegreerd systeem voor kinderen tussen 1 en 6 jaar waarin de rechten van kinderen en een inclusieve visie het fundament vormen. Zelf hebben de IJslandse teams kritische reflecties gemaakt over de stem van ouders tijdens de formele gesprekken en hoe zij het volledige team beter kunnen betrekken in gesprekken met ouders van kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften. In Portugal reflecteren de partners over het belang van informele contacten met ouders om het partnerschap uit te bouwen en een warme gemeenschap rond de kinderen te creëren. Daartoe betrekken zij zeer sterk het lokale beleid, met veel aandacht voor groepen die ze vandaag nog niet bereiken.

In 2024 werken alle partners samen aan het reflectie- en coachingsinstrument '*Verbinding met Ouders*' , aangepast aan eenieders context verrijkt met de internationale ervaringen tijdens dit project.
Maar de belangrijkste output is waarschijnlijk het leertraject dat elke partner met het team heeft bewandeld: op welke manier hebben hun observaties en reflecties over hun werking hen aangezet tot nieuwe acties om verandering in gang te zetten. De verhalen willen we optekenen om andere organisaties die willen inzetten op partnerschap met ouders te inspireren .

Projectpartners

Intern:

- VBJK: Veerle Vervaet (projectverantwoordelijke) & Lisandre Bergeron-Morin

Extern:

- België: Universiteit Gent, Stad Gent (De Bron), De Blauwe Lelie (De Kleine Wereld), agentschap Opgroeien;
- Portugal: University of Aveiro, Bela Vista, Shalom;
- IJsland: University of Iceland, City of Reykjavik (Múlaborg, Suðurborg)

Trampoline

Samen springen voor een betere toekomst

In het Trampoline-project werkt VBJK, samen met Provincie Antwerpen, aan toegankelijke en kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor alle kinderen en gezinnen. Zo willen we samen inzetten op het bieden van sterke kansen voor alle kinderen en gezinnen.

VBJK ondersteunt zeven lokale besturen in de provincie Antwerpen: Arendonk, Boom, Niel, Oud-Turnhout, Ravels, Rumst en Turnhout. In elk van deze gemeenten/steden is er een lokale werkgroep waarin zowel praktijk als beleid vertegenwoordigd is. We doen dit in nauwe samenwerking met Ylona Vandensande (projectcoördinator Trampoline en adviseur Flankerend onderwijsbeleid) van de provincie. We bieden verdieping aan en dompelen de leden van de lokale werkgroepen onder in belangrijke thema's, zoals geïntegreerd werken, toegankelijkheid, wederkerige relaties met ouders … Daarnaast zijn er ook thematische intervisiemomenten over warme transities tussen thuis/kinderopvang en de kleuterschool en de ontmoeting als sociale steun. Ook wordt er individuele ondersteuning geboden en vraaggericht gewerkt. Zo werken we aan een traject over 'warm onthaal' in de stadsregio Turnhout. In Ravels is er een ondersteuning voor het implementeren van het BOA-decreet. Ook in Niel zijn de gesprekken over samenwerken en buitenschoolse opvang voor alle kinderen gestart.

Het Trampoline-project heeft een looptijd van vijf jaar. Dit geeft de mogelijkheid om te werken op het ritme van de lokale besturen en rekening te houden met de specifieke contexten. Momenteel zitten we al even over halfweg. Onze mindset komt daardoor al te liggen op het verduurzamen van het project: hoe kunnen we onze expertise, onze methodieken, onze *lessons learned* en aanbevelingen delen met een ruimer publiek? In 2023 stelden we daarom een *Kindertijd*-special samen (Kindertijd Trampoline-editite by VBJK Expertisecentrum - Issuu). Je leest er waarom Kathleen Helsen (gedeputeerde Provincie Antwerpen) wil inzetten op preventief werken vanaf de vroege kinderjaren en waarom ze samenwerking tussen partners zo belangrijk vindt. Je leest verder hoe experts kijken naar kwaliteitsvolle basisvoorzieningen en de rol van lokale besturen hierin. Jan Peeters, Michel Vandenbroeck en Wim Van Lancker werpen hun kritische blik op deze thema's. Daarnaast lees je enkele getuigenissen van lokale schepenen, maar ook boeiende praktijkverhalen

over de Tramoline-kernthema's zoals warme overgang tussen thuis of de kinderopvang en de kleuterschool, ontmoeting als sociale steun en geïntegreerd werken.

In 2024 zetten we verder in op verduurzaming en werken we naarstig aan een podcastreeks. We nemen een podcast op over het belang van kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen en gezinnen. Kathleen Helsen, Bruno Vanobbergen en Jochen Devlieghere nemen hiervoor plaats achter de microfoon. We laten ook de praktijk en de lokale besturen aan het woord over onze kernthema's: warme overgang, ontmoeting en geïntegreerd werken.

Ook werken we volop aan het bundelen van de Trampoline-expertise en -methodieken op een VBJK-themapagina. We gaan dus nog boeiende tijden tegemoet en springen met veel plezier verder in dit project.

Projectpartners

Intern:

- VBJK: Hester Hulpia, Caroline Boudry, Jan De Mets & Goedele De Nil

Extern:

- Provincie Antwerpen

Op weg naar een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse opvang en activiteiten

TEKST EN FOTO'S
Caroline Boudry

Hoe bereiden steden en gemeenten zich voor op het geïntegreerde aanbod van buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) voor álle kinderen en gezinnen? *Kindertijd* vraagt het aan regisseurs voor de vrije tijd Kim Custers (Mol), Rachel Broeders (Bilzen) en Sammy Khiter (Ronse).

Kinderen hebben veel vrije tijd en dat is maar goed ook. Vrije tijd is belangrijke zinvolle tijd en een recht voor alle schoolgaande kinderen. De Vlaamse overheid streeft daarom naar een geïntegreerd aanbod van buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) voor álle kinderen en gezinnen. Met het BOA-decreet wil men kinderen ontplooiingskansen en spelmogelijkheden aanbieden. Ouders kunnen arbeid, opleiding of andere engagementen combineren met hun gezin. Elke gemeente of stad ontvangt een subsidie en zet in op een uniek aanbod opvang en vrije tijd voor alle kinderen en gezinnen. Daarbij zijn ook expliciet subsidies gericht op participatie van kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte en kinderen uit gezinnen in een maatschappelijk kwetsbare situatie. Kleuters hebben meer behoefte aan een veilig nest dan kinderen van een lagere school. Het lokaal bestuur geeft met een deel van de subsidies voorrang aan kleuteropvang met een kwaliteitslabel.

Krijtlijnen voor fijne vrije tijd

Kim Custers is opvoedingsondersteuner, aanspreekpunt voor kinderopvang 0-3-jarigen en de lokale regisseur voor Mol. Tot vandaag kregen onze negen locaties voor buitenschoolse ‘opvang hun subsidies rechtstreeks van het agentschap Opgroeien. Vanaf 2026 ontvangen we als lokaal bestuur subsidies die we zullen verdelen onder de buitenschoolse kleuteropvang met een kwaliteitslabel en alle vrijetijdsorganisatoren. We werken met een stuurgroep waar alle betrokken partijen deel van uitmaken. We willen een plan waarbij we kinderen leuke opvangtijd kunnen bieden én waarin ze kunnen deelnemen aan het lokale brede vrijetijdsaanbod, zoals sportactiviteiten, muziekacademies of diverse ateliers.

We onderzoeken momenteel de noden van kinderen, ouders en de lokale vrijetijdspartners. Uit onze analyse van het lokale aanbod binnen het BOA-verhaal waarin we sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen in kaart brengen, zien we dat dankzij de partners in de negen opvanglocaties en de Sportsnacks (Sportief Naschools ACtieve Kids) op school al heel wat kinderen genieten van het vrijetijdsaanbod. Met de Sportsnacks komen kinderen in contact met verschillende sportverenigingen en wie weet, leidt dat tot een stap naar de sportclub. Maar we zien ook veel uitdagingen. Vijftig procent van de middelen is bestemd voor opvang met een kwaliteitslabel die voorrang geeft aan kleuters.

Zullen we voldoende opvang én activiteiten kunnen aanbieden aan alle lagereschoolkinderen die daar zin of nood aan hebben? We hebben nu al vaak plaatsen te kort om tegemoet te komen aan de opvangvragen van werkende ouders, en we willen ook alle kinderen deze kansen bieden. Naast de capaciteitsproblemen moeten we nadenken over de mobiliteitsproblemen. Mol is een uitgestrekt gebied en er is weinig openbaar vervoer of het ontbreekt aan veilige fietspaden. Het zal dus moeilijk zijn om alle kinderen naar de juiste activiteit te brengen. Dus worden de scholen naast de clubs onze belangrijkste partner bij het uittekenen van ons plan. Zij beschikken over de ruimtes, maar niet over kinderbegeleiders of animatoren. We hebben duidelijke afspraken nodig met de scholen over het gedeelde gebruik van de ruimtes. We hebben competente begeleiders nodig om kinderen warm te onthalen in de opvang en een goede samenwerking met de vrijetijdsorganisaties. We moeten een manier vinden om de opvangtijd op het aanbod van activiteiten af te stemmen. Voor een BOA-werking heb je een samenwerking nodig met alle partners en er is nood aan voldoende competente begeleiders.'

Proeven van Kindertapaz

'In Bilzen zijn we al gestart met de Kindertapaz. Leerlingen van het lager onderwijs kunnen onmiddellijk na school *proeven* van allerlei activiteiten, met workshops van onder andere sport, muziek, yoga en STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics). Als kinderen zich inschrijven voor zo'n *tapaz* hoeven ze zich niet nog een keer extra in te schrijven voor de opvang', vertelt Rachel Broeders, coördinator UiTPAS en Kindertapaz en nu ook BOA-regisseur in Bilzen. 'Zo ontdekken kinderen waar hun talenten en interesses liggen. Die ervaringen zullen mij als regisseur inspireren bij het uitwerken van een lokaal BOA-verhaal. Die activiteiten zijn, zoals de echte Spaanse tapas, ook budgetvriendelijk. Want toegankelijk betekent niet alleen dat je een inclusief en voldoende aanbod hebt op maat van alle kinderen, maar ook dat het betaalbaar moet zijn voor álle gezinnen. We werken samen met alle netten en koepels aan een transparant en eenvormig inschrijvingsbeleid. We overleggen met de verenigingen die ouders met jonge kinderen nu al bereiken. We werken lokaal samen en streven naar een meerwaarde voor kinderen, ouders en vrijetijdspartners. We zoeken naar een werking en aanbod waarbij kinderen kunnen kiezen wat ze doen. Daar horen activiteiten bij, maar ook een plek waar ze rustig kunnen doen wat ze graag doen op dat moment. Het is ten slotte *hun* vrije tijd. Gezellig *chillen*, zoals ze dat zo mooi verwoorden. We organiseren een veilige omgeving met voorrang voor kleuters in onze bestaande opvanglocaties, en op meerdere locaties zal er nog plaats zijn voor het opvangen van de lagereschoolkinderen.

‘Scholen en clubs worden onze belangrijkste partners’

De kinderen die ingeschreven zijn voor een activiteit worden na school door begeleiders gebracht naar de verschillende locaties waar de activiteiten zullen plaatsvinden. Daar is tijd voor een vieruurtje of om iets te drinken. Na de activiteit worden de kinderen weer opgehaald en naar de opvang gebracht.’

Overal spelen

‘Kinderen spelen overal: thuis, op straat of in het park’, vertelt Sammy Khiter, medewerker Sport en BOA-regisseur in Ronse. ‘Heel wat kinderen uit Ronse brengen hun vrije tijd door in georganiseerde activiteiten en dat volgens hun keuze en mogelijkheden. Dat doen ze zowel in de buitenschoolse opvang als in een voetbal- of turnclub of in een muziekacademie. Kunnen kiezen lijkt eenvoudig, maar er komt heel wat bij kijken. Als kinderen zich inschrijven voor een club, engageren ze zich vaak voor een langere periode en soms weten kinderen niet wat ze écht graag doen. We hadden al een goede samenwerking met opvang- en vrijetijdsorganisaties, dus kunnen we nu verder samenwerken vanuit het BOA-decreet en kijken wat goed gaat en hoe we de werking verder kunnen uitbreiden. In de naschoolse opvang willen we zoveel mogelijk kinderen laten kennismaken met het lokale vrijetijdsaanbod. Nu al pikken monitoren van de sportacademie kinderen op in de opvang om naar de sportzaal te gaan voor Multimove.

Er is ook een techniekacademie. Via een aanbod dat bestaat uit enkele sessies ontdekken de kinderen wat ze graag doen en zetten ze misschien de stap naar een sportclub of een kunstacademie. Ik onderzoek momenteel alle lokale mogelijkheden en teken dat uit op een grondplan. Daarop markeer ik alle scholen, opvanglocaties en vrijetijdsorganisaties in Ronse en verbind ik die met alle mogelijke wandel-, fiets- of busroutes. Want jonge kinderen kunnen niet zelfstandig van de ene naar de andere locatie wandelen. De begeleiders brengen niet alleen de kinderen naar een activiteit, maar ze doen ook mee. Dat is een win-win voor de trainer van een sportclub en voor de begeleider van de opvang. Beiden leren uit elkaars vaardigheden.’

Lees meer over het BOA-decreet op :
Opgroeien: buitenschoolse opvang en activiteiten

vvsg: decreet buitenschoolse opvang en activiteiten

Kim Custerts
Opvoedingsondersteuner, aanspreekpunt voor kinderopvang 0-3 jarigen, BOA-regisseur (Mol)

Rachel Broeders
Coördinator UitPAS en Kindertapaz, BOA-regisseur (Bilzen)

Sammy Khiter
medewerker Sport, BOA-regisseur (Ronse)

‘Wij organiseerden een soepdag. Ouders dronken gezellig een kom soep met andere ouders, maar sommigen reageerden dat dat voor hen niet hoefde. Dat begreep ik niet, want ik probeerde toch contact met hen te leggen? Maria* liet het ons vanuit het standpunt van die ouders bekijken. Ze kennen wellicht niemand en zijn niet op hun gemak bij onbekenden. Een geslaagd ouderfeest begint bij een dagelijkse hallo, besef ik nu. Bruggen bouwen doe je geleidelijk aan.’

* Maria werkt als ervaringsdeskundige in armoede en sociale uitsluiting.

Samen sterk als professional

VBJK ijvert voor betekenisvol werk voor (toekomstige) professionals in kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen.

VBJK werkt mee aan het permanent leren en levenslang ontwikkelen van (toekomstige) professionals (onder meer kinderbegeleiders, kleuterleerkrachten, pedagogisch coaches en leidinggevenden) in de basisvoorzieningen en lokale netwerken.

Uit internationaal onderzoek waar VBJK ook bij betrokken was, blijkt dat professionele ontwikkeling immers een belangrijke component is in de kwaliteit van de basisvoorzieningen. Enerzijds richten we ons op de ontwikkeling en implementatie van tools en instrumenten om te reflecteren over de praktijk en om in groep te leren van elkaar. Anderzijds verkennen we samen met onze stakeholders de opportuniteiten in de onderwijsinstellingen. Dit zowel in de programmatie van het bestaande initiële en postinitiële reguliere aanbod als in kwalificerende (innovatieve) leertrajecten. De krapte op de arbeidsmarkt en het grote tekort aan gekwalificeerd personeel in de basisvoorzieningen dwingen ons immers na te denken over mogelijkheden om zijinstroom en diversiteit in teams te bevorderen. VBJK wil hier mee de schouders onder zetten. Tevens willen we een actieve speler zijn in beleidsonderzoek met betrekking tot de randvoorwaarden van jobs in de basisvoorzieningen en nagaan hoe we de job en positie van kinderbegeleiders, pedagogisch coaches en leidinggevenden kunnen versterken.

Enhancing Quality in Family Day Care

In heel wat Europese landen zien we een dalende tendens in de gezinsopvang. We zien dat er minder starters zijn en dat er meer en meer stoppen als onthaalouder, een belangrijke speler in het ECEC-landschap. Via dit project staan we stil bij noodzakelijke randvoorwaarden voor kwaliteitsvolle gezinsopvang via uitwisseling tussen Deense, Ierse en Vlaamse onderzoekers, beleidsmakers en organisatoren van gezinsopvang over kwaliteitsvolle gezinsopvang, met specifieke aandacht voor competentieversterking van de gezinsopvang.

QualFDC

Eindrapport

hester.hulpia@vbjk.be

Traject Beleidsvoerend Vermogen

We tekenen op basis van reeds geformuleerde noden in het werkveld een projectaanpak/participatief traject uit op twee sporen die nauw met elkaar verbonden zijn namelijk: informeren en inspireren.

hester.hulpia@vbjk.be
goedele.denil@vbjk.be
nima.sharmahd@vbjk.be

Expert to support DG EAC Working Group on Early Childhood Education and Care

Vanuit DG EAC wordt een Working Group aangestuurd bestaande uit experts en nationaal verantwoordelijken vanuit de EU Member States. Doel van deze Working Group is het versterken van mutual learning rond beleidsveranderingen en het versterken van het ECEC-beleid in de verschillende Member States. VBJK ondersteunt, samen met Arianna Lazzari (universiteit Bologna), DG EAC ECEC in het voorbereiden, het uitvoeren en het naverwerken van de Europese Working group.

hester.hulpia@vbjk.be

Uitwisseltraject Ondersteunende functies in de kinderopvang

In 2022-2023 werden heel wat pedagogische bachelors met VIA6-middelen ingezet als ondersteuners en coaches die werkzaam zijn op de werkvloer. Vanuit de verschillende contexten worden deze bachelors heel verschillend ingezet. In overleg met agentschap Opgroeien en de opleidingen PJK werd besloten om in te zetten op een verbindende rol voor VBJK. Vanuit een helikopterperspectief zet VBJK in op uitwisselen, ondersteunen en samen nadenken tussen de verschillende stakeholders.

hester.hulpia@vbjk.be
nima.sharmahd@vbjk.be

Inspiratietraject meertaligheid bij professionals in de kinderopvang

De werkgroep 'taalbeleid' van de Dienst Kinderopvang vraagt aan VBJK om hen te helpen bij visieontwikkeling en reflectie over het positief omgaan met meertalige professionals in teams van professionals in de Gentse kinderopvang.

brecht.peleman@vbjk.be

Deelnemen aan werkgroep tot opstellen van het beroepskwalificatiedossier 'educatieve medewerker jonge kind'

Kinderbegeleiders hebben weinig loopbaanperspectief en werken in vlakke loopbanen. In het kader van levenslang leren, is er nood om de leerladder te complementeren en dus door middel van het programmeren van een graduaatsopleiding, niveau 5 te realiseren. Hierbij ligt de focus op een multidisciplinair profiel dat verbinding maakt tussen welzijn en onderwijs met een focus op jonge kinderen tussen 0 en 6 jaar. Competenties die daarbij voorop staan, zijn zorgen – spelen – leren – opvoeden.

goedele.denil@vbjk.be
sandra.vandermespel@vbjk.be

Ontwikkelen leermaterialen: ondersteunen initiële opleiding kinderbegeleiders

Leerkrachten uit de nieuwe opleiding Opvoeding en begeleiding (dubbele finaliteit - gestart in schooljaar 2023-2024) zijn sterk zoekend naar inspiratie en leermaterialen om de opleiding vorm te geven. De vernieuwde opleiding, Se-n-Se Kinderbegeleider (tot nu toe 'Kinderzorg'), gaat van start in het schooljaar 2025-2026. VBJK grijpt dit moment aan om knelpunten in de huidige opleiding Kinderzorg (bijvoorbeeld beperkte aandacht voor educare) aan te pakken en de vernieuwde opleiding te voeden. VBJK ondersteunt en versterkt via leermaterialen voor leerlingen een professionaliseringsaanbod voor leerkrachten binnen de initiële opleidingen van kinderbegeleiders.

goedele.denil@vbjk.be
katrien.vanlaere@vbjk.be
wouter.bulckaert@vbjk.be
sandra.vandermespel@vbjk.be

Koaliteit ontmoet educare: een educare-benadering voor de jongste kleuters binnenbrengen in de Koaliteit-nascholingstrajecten

Arteveldehogeschool wordt gesubsidieerd door de Vlaamse Regering om een prioritair nascholingstraject voor te stellen aan scholen waarbij ze ook aandacht hebben voor de taalontwikkeling van de jongste kleuters en dus niet enkel voor de oudste kleuters. Want de transitie naar de kleuter-school, op 2,5 - 3 jaar is cruciaal. VBJK zal vanuit zijn expertise vormingen/workshops geven over een educare-aanpak bij taalontwikkeling in de kleuterschool alsook begeleidersteams in cocreatie begeleiden bij het ontwikkelen van een hand-leiding om te reflecteren over educare en meertaligheid in de kleuterschool.

lisandre.bergeronmorin@vbjk.be
sandra.vandermespel@vbjk.be

Analyse van de OMEP-transtaalgemeen-schappen jobshadowingtrajecten

In 2022-2023 organiseerde OMEP België, met de steun van het Prins Filipfonds van de Koning Boudewijnstichting, bezoeken van praktijkmensen, leerkrachten en onderzoekers aan instellingen voor hoger onderwijs. Daarnaast bezochten de deelnemers crèches, basisscholen en een naschoolse opvang in een andere taalgemeenschap, gebaseerd op de methodiek van jobshadowing, met als doel het identificeren van de sterke punten en uitdagingen van opvang en onderwijs voor jonge kinderen in de drie Belgische gemeenschappen. VBJK wordt gevraagd om een analyse te maken van deze ervaringen.

Aanbevelingen OMEP

lisandre.bergeronmorin@vbjk.be

Afgerond project DuJo

In drie proeftuinen (Gent, Brugge en Evergem) wordt geëxperimenteerd met de combinatiefunctie Kinderbegeleider in kleuteronderwijs en opvang. Hierbij wordt stilgestaan bij het organisatorische/juridische aspect van de combinatiefunctie, maar ook bij de samenwerking tussen kleuterschool en buitenschoolse opvang en in het bijzonder bij de samenwerking tussen kinderbegeleider en kleuterleerkracht vanuit een educare-visie.

Project DuJo

caroline.boudry@vbjk.be
sandra.vandermespel@vbjk.be

Afgerond project ILIAS, Inclusief Leiderschap in het Aanmoedigen van Samenwerking

ILIAS, Inclusief Leiderschap in het Aanmoedigen van Samenwerking, zet in op het versterken van inclusief leiderschap in basisvoorzieningen voor jonge kinderen en richt zich tot personen met een leidinggevende functie uit verschillende sectoren (kinderopvang baby's en peuters, kinderopvang schoolgaande kinderen, kleuteronderwijs en preventieve gezinsondersteuning).

Project Ilias

hester.hulpia@vbjk.be

Afgerond project NESET meertaligheid

Het doel van dit NESET-rapport is om op onderzoek en praktijk gebaseerde beleidsaanbevelingen te formuleren over hoe hoogwaardige CPD kan worden ontwikkeld om professionals uit basisvoorzieningen voor jonge kinderen te ondersteunen in hun praktijk met betrekking tot meertalige kinderen en gezinnen.

Nesetweb

brecht.peleman@vbjk.be
hester.hulpia@vbjk.be
lisandre.bergeronmorin@vbjk.be

Afgerond project REC: Reflection, Education and Care

Er is een sterke vraag naar methoden om een dialoog en gezamenlijk reflectieproces op te zetten waarin kinderopvang en onderwijs elkaars perspectief en praktijk verkennen. In het internationale REC-project onderzoeken en ontwikkelen we methoden om deze interprofessionele dialoog vorm te geven. In Vlaanderen werken we hierin samen met Arteveldehogeschool.

Project REC
Onderzoek REC

brecht.peleman@vbjk.be
nima.sharmahd@vbjk.be
sandra.vandermespel@vbjk.be

Kindertijd

Mannen in een vrouwenwereld

This is a man's world', zong James Brown. Behalve dan in het onderwijs en de zorg. *Kindertijd* ging op zoek naar acht mannen die werken in de kinderopvang. Hoe staan zij hun mannetje in de vrouwenwereld van de kinderopvang? En wat blijkt? 'De voornaamste verbindende factor tussen al deze mannen is hun streven naar kwaliteitsvolle kinderopvang. Daarbij maakt het – terecht – niet uit of je nu jong, ouder, blond, groot, klein, man of vrouw bent. Wel integendeel: die diversiteit is juist een rijkdom', zegt Thomas Thys, docent en onderzoeker Bachelor Toegepaste psychologie aan de Arteveldehogeschool Gent.

Maar laat daar nu juist het schoentje wringen. Minder dan 1 op de 20 kinderbegeleiders in Vlaanderen is een man. Thomas Thys: 'Kinderbegeleider Moreno werkt als enige man in een team van 16, maar wat we niet lezen zijn de vele teams waar geen mannen werken.

Ik kom ze nochtans vaak tegen én, niet onbelangrijk, ook zij zijn vaak vragende partij om mannen als collega te mogen verwelkomen.

Waarom vinden dan zo weinig mannen de weg naar de kinderopvang, toch een boeiende sector waar zoveel vacatures zijn? Waar zoveel mensen hun talenten dagelijks kunnen inzetten? Waar – ondanks de zeer reële uitdagingen – zoveel wordt gezongen, gespeeld, gelachen? Waar liggen toch de drempels die mannen in het bijzonder tegenhouden om de sprong te wagen en hun hart voor de kinderopvang te volgen? Het is een uitdaging waar heel wat mensen zich over buigen: opleiders, onderzoekers, directeurs, ouders en niet in het minst de kinderbegeleiders zelf.'

Het vraagstuk is complex en verweven met heel wat bredere maatschappelijke tendensen. Maar het is duidelijk dat de verhalen van Jiri, Wim, Moreno, Bram, Sunny, Brent, Marlon en Ben in Kindertijd een stap in de juiste richting zijn. Thomas Thys: 'Ze geven een inkijk in de trots waarmee deze mannen hun werk uitoefenen. In het plezier en in de gedeelde motivatie die ze voelen om te luisteren naar wat elk kind vraagt. Ze tonen ons de zorgzaamheid van hun handelen en de klaarblijkelijke evidentie waarmee ze deze uitdaging aangaan.'

Projectpartners

Intern:

- VBJK: Wouter Bulckaert, Caroline Boudry & Mike De Cloedt
- VCOK

Extern:

- agentschap Opgroeien
- Arteveldehogeschool
- Karel de Grote Hogeschool
- VVSG
- Ferm
- CEGO
- DIKO Stad Gent

Abonneer je nu!

Switching talent

We wisselen om te leren

Wil je leren van jouw collega's uit andere zorgregio's hoe zij hun samenwerkingsverbanden op poten zetten, zodat ze er daadwerkelijk ondersteuning uit halen? Hoe kan ik als inclusiecoach een tandem vormen met de pedagogisch ondersteuner of een regionale ondersteuner om de basiskwaliteit van een kinderopvanglocatie te versterken? Welke methodieken kan ik inzetten om teams te versterken in hun samenwerking met ouders? Hoe kan ik als inclusiecoach/pedagogisch ondersteuner/regionale ondersteuner lerende netwerken opzetten in mijn regio? ... Misschien wil je weleens een vlieg op de muur zijn tijdens de ouder- en kinderactiviteiten van andere KOALA's en ervaren hoe ze deze momenten voorbereiden? Hoe gaan KOALA-partners de uitdaging aan om ouders met diverse moedertalen met elkaar te verbinden? Hoe kan ik vanuit het perspectief van 'ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting' leren over de drempels in mijn kinderopvang? Hoe doen we een nodenbevraging bij ouders en zetten we in op ouderparticipatie?

Benieuwd naar hoe andere inclusiecoaches, pedagogisch ondersteuners en KOALA-partners antwoorden proberen te formuleren op bovenstaande vragen en wil je van heel dichtbij ervaren hoe ze dit waarmaken? Dan kan jobshadowing een boeiend antwoord bieden.

Jobshadowing of wisselleren is een methode om medewerkers de kans te geven hun competenties via werkplekleren en praktijkgerichte methoden te versterken en te leren van elkaar. Medewerkers uit verschillende organisaties gaan jobshadowen in een andere organisatie. Met een zorgvuldig geformuleerde leervraag en leerdoel gaan ze naar een voor hen inspirerende organisatie of collega om hun blik te verruimen, hun expertise te delen, nieuwe inzichten te verwerven en netwerken uit te breiden en te versterken. Hun ervaringen nemen ze vervolgens mee naar hun eigen werkplek. Samen met hun team verkennen ze hoe ze hun individuele leerervaringen kunnen benutten om als team te leren en te sleutelen aan de (pedagogische) kwaliteit in de organisatie.

Deze leermethode verruimt perspectieven van mensen, prikkelt nieuwsgierigheid en kan daardoor op heel wat enthousiasme rekenen om gedragen te werken aan innovatieve processen in de organisatie.

Meer dan dertig inclusiecoaches, regionale ondersteuners, pedagogisch ondersteuners, kinderbegeleiders en KOALA-medewerkers gingen bij elkaar jobshadowen in het kader van het Switching Talent-project. Wat hebben ze van elkaar geleerd? Dat lees je hier:

[We wisselen om te leren]

Switching Talent is een samenwerking tussen Acerta Consult, Blenders vzw, Time4Society en VBJK/VCOK. Met financiële ondersteuning van het Europees Sociaal Fonds realiseerden we leeruitwisselingen tussen medewerkers van verschillende organisaties. Het doel dat we daarbij voor ogen hebben is het versterken van competentie- en talentontwikkeling van alle betrokken medewerkers.

Aan de hand van de geleerde lessen ontwikkelden we een onlineplatform dat de nodige tools, instrumenten en methodieken omvat om andere potentiële initiatiefnemers de handvatten aan te reiken, zodat ook zij in staat zijn om leeruitwisselingstrajecten te realiseren.

www.switchingtalent.be

Projectpartners

Intern:

- VBJK: Veerle Vervaet (met ondersteuning van Lisandre Bergeron-Morin).
- VCOK: Arne Schoors (met ondersteuning van Jef Scheirlink).

Extern:

- Acerta
- Time4society
- Blenders

Inclusief leiderschap in de buitenschoolse opvang

TEKST
Jan De Mets, Hester Hulpia
FOTO
Caroline Boudry

Hoe word je een inclusief leider en waar zet je dan op in? Dat onderzocht het project ‘Inclusief Leiderschap in het Aanmoedigen van Samenwerking’ (ILIAS). Leidinggevende Lander Borgonjon en coach Marijke Cornelis vertellen over hun ILIAS-ervaringen.

Op zoek naar verbinding tussen je medewerkers

Lander (voormalig leidinggevende buitenschoolse kinderopvang Patjoepelke, Lokeren): ‘De stad Lokeren telt tien aparte locaties voor buiten-schoolse opvang, met elk hun specifieke eigenheid, zoals een andere infrastructuur of ander aantal kinderen. Tijdens de coronapandemie werden die locaties meer dan voorheen *eilandjes*. Elkeen trok zijn plan en er was weinig contact tussen de locaties. We voelden ook wantrouwen tegenover ons, de leidinggevenden, en bestaande werkgroepen. Diensthoofd Martine en ikzelf merkten dat sommige locaties niet zoveel initiatief namen en dat ze zich soms weinig verantwoordelijk voelden tegenover de hele organisatie. We vroegen ons daarom af hoe we opnieuw verbinding konden creëren.’

Marijke (lid van het ILIAS-projectteam, coachte Patjoepelke): ‘In een organisatie met verschillende locaties bestaat het gevaar dat de collega’s elkaar niet meer ontmoeten. Maar dat ontmoeten is net nodig om de collegialiteit te laten toenemen, om meer betrokken te zijn met elkaar en met de orga-nisatie. En dat is dan weer nodig om als ploeg dezelfde richting uit te gaan. Door daarop in te zetten, konden Lander en Martine ervoor zorgen dat het gedeelde verantwoordelijkheidsgevoel terug groeide en alle medewerkers echt het gevoel hadden om deel uit te maken van een groter geheel: buitenschoolse opvang Patjoepelke.’

Samen team maken

Lander: ‘Als leidinggevenden richtten we een werk-groep op die samen nadacht over en werk maakte van een kwaliteitsvolle buitenschoolse opvang, over de locaties heen. Het was belangrijk dat iedereen zich betrokken voelde. Iedere medewerker kon drie collega’s naar voren schuiven die hen in hun ogen goed zouden vertegenwoordigen in de werkgroep, achter wiens ideeën ze zich volledig konden scharen. Zo konden ze achteraf niet zeggen dat ze niets met die groep te maken hadden. Sommige genomineerden waren totaal verrast dat ze verkozen waren. Ze konden beslissen om niet aan het zelfsturend team deel te nemen – wat twee mensen deden om persoonlijke redenen. Maar hun zelfvertrouwen kreeg wel een boost, omdat hun collega’s hen naar voren hadden geschoven.’

Marijke: ‘Het is inderdaad belangrijk om na te denken over wie in welke werkgroep zit en hoe die personen ge- of verkozen worden. Je moet voorkomen dat enkel de meest dominante persoon of het haantje-de-voorste vertegenwoordiger wordt. Door collega’s te nomineren krijg je een werkgroep waarin medewerkers vertrouwen hebben. Dat is positief voor alle medewerkers en zeker voor de verkozenen. Ze krijgen het mandaat van de hele groep en voelen zich direct verantwoordelijk: “De collega’s zien in mij hun vertegenwoordiger en ik wil dat waarmaken, alvast binnen mijn eigen locatie”.’

EQuality: kwaliteit en gelijkwaardigheid

Lander: ‘Omdat de groep de kwaliteit van onze kinderopvang wil verbeteren, heeft die zichzelf de naam EQuality gegeven: een versmelting van kwaliteit en gelijkwaardigheid. De EQuality-groep bestaat uit vijf medewerkers en twee leidinggevenden. De groep besliste om tweewekelijks samen te komen. Ze zochten eerst naar wat een directe impact heeft op het welzijn van de kinderen én de kinderbegeleiders, zoals het in- en uitscanmoment van de kinderen, het spelmateriaal, of de inkleding van de lokalen. Daar konden we direct resultaat mee boeken en zo het draagvlak hoog houden. Ze pakten ook samen met de leidinggevenden de jaarkalender aan. Dat was altijd al een bron van frustratie. De kalender bepaalt de jaarplanning: bestellingen van basismateriaal, wanneer de teams en werkgroepen samenkomen en deadlines om verlof in te geven. Als die zaken duidelijk zijn, voe- len de medewerkers zich goed op de werkvloer.’

Marijke: ‘Quick wins zijn belangrijk. Wanneer het vertrouwen wat zoek is, is het belangrijk dat iedereen meteen de meerwaarde ziet: wat gaat die groep voor mij doen? Anderzijds is terugkoppe- ling heel belangrijk. Die toont het respect van de werkgroep en de leidinggevenden voor alle medewerkers in de diverse locaties. EQuality vliegt niet alleen. Door voortdurend te luisteren naar je collega’s speel je je rol als vertegenwoordiger in de werkgroep. Zoeken naar inspraak van het hele team moet een reflex worden.’

‘Inclusief leiderschap betekent: je empatisch, bescheiden en lerend opstellen’

Andere rol voor de leidinggevende

Lander: ‘Als leidinggevende verschuift je rol naar *facilitator* en *procesbewaker*. EQuality houdt rekening met onze meningen bij beslissingen, maar die zijn gelijk aan de mening van anderen. We hadden aanvankelijk wat schrik dat de werkgroepleden ons nog steeds als *dé leidinggevenden* zouden beschouwen. Daarom hebben we snel laten voelen dat wij samen met hen die onderwerpen zouden bepalen en bespreken waarvan zij vonden dat de werkgroep die moest aanpakken.’

Leren loslaten

Lander: ‘Op de samenkomsten van de EQuality-groep beginnen we steeds met een check-in, waarin iedereen zonder veel uitleg kan aangeven hoe het gaat. Ook wij, als leidinggevenden, doen dat en dat zorgt voor een gelijkwaardig gevoel. Je blijft een mens, je mag jezelf kwetsbaar opstellen.

En die nieuwe structuur werkt. Als de vijf vertegenwoordigers een beslissing nemen, koppelen ze die terug naar alle collega's. Er is ruimte voor feedback en de mogelijkheid om het te herbekijken. Daarna vragen we aan alle medewerkers om de beslissing mee uit te voeren. Een goede feedbackcultuur is dus cruciaal in een inclusieve organisatie.'

Marijke: 'Wie schrik heeft om de controle los te laten, kan kleine stappen zetten en zien wat er gebeurt. Je moet niet meteen de allermoeilijkste uitdaging aanpakken. In de houding van Lander en Martine zie ik kenmerken waarvan we uit onderzoek weten dat die belangrijk zijn in inclusief leiderschap: ze stellen zich empathisch, bescheiden en lerend op, en tonen de moed om in onzekerheid te staan.

Inclusief leiderschap in de praktijk

Lander: 'Inclusief leiderschap zegt voor mij meer over de groep dan over de leider. Het gaat over het proces en de verbinding tussen de leidinggevenden, maar zeker ook de verbinding tussen medewerkers en de leidinggevenden, en de medewerkers onderling. Het hele team heeft de gedeelde verantwoordelijkheid om de afspraken die je samen maakt te volgen én van feedback te voorzien. Als leidinggevende maak je een gelijkwaardig deel uit van het geheel. Het is belangrijk dat iedereen kan deelnemen én dat iedereen weet dat ze mógen en kunnen deelnemen. Als leidinggevende is het je rol om dat te proberen faciliteren.'

Marijke: 'Lander en Martine zijn een voorbeeld als leidinggevende. Ze modelleren de inclusieve basishouding van respect en vertrouwen in de medewerkers, en van terugkoppeling en feedback. Het is ook belangrijk om te werken aan een goede reflectiecultuur. Mensen eigenaarschap geven en verantwoordelijkheid over wat ze doen. En beginnen met kleine en realistische acties die inzetten op het versterken van het onderlinge vertrouwen.'

ILIAS

Inclusief Leiderschap in het Aanmoedigen van Samenwerking' – kortweg ILIAS – was een twee jaar lopend project, ondersteund met ESF-middelen. ILIAS bracht zestien leidinggevenden uit acht basisvoorzieningen samen, vanuit kinderopvang, kleuteronderwijs, buitenschoolse opvang en preventieve gezinsondersteuning.
Het projectteam bestond uit medewerkers van VBJK, VCOK en het Steunpunt Diversiteit en Leren (UGent).

De bevindingen en verhalen uit het ILIAS-project vind je op

www.ilias.vbjk.be

Laat je begeleiden op maat van je team.
Interesse?
Mail naar info@vcok.be of marijke@diversiteitsacademie.be

Marijke Cornelis
D&I coach, diversiteitsacademie

Lander Borgonjon
orthopedagoog

Abonnementen *Kindertijd*

In december 2023 is *Kindertijd* 12 verschenen. Hiervan zijn er in totaal **1462** exemplaren verdeeld over **573** abonnees.

Evenementen

In totaal hadden we **43** evenementen in 2023.

Daarvan organiseerden we er 13 vanuit VBJK. We hadden op internationaal niveau een 8-tal activiteiten waar we een actieve bijdrage in hadden op evenementen en gastcolleges. Dit deden we ook in Vlaanderen bij maar liefst 22 evenementen/gastcolleges.

Projecten in 2023

VBJK zette zich in 2023 in voor maar liefst **33** projecten waarvan 21 nationale en 12 internationale.

Deelname aan beleidsadviesraden en werkgroepen

In totaal namen we deel aan **28** beleidsadviesraden/werkgroepen.

Enkele voorbeelden van waar we aan deelnamen, zijn het sectoroverleg kinderopvang, de klankbordgroep nieuwe krachten voor de kinderopvang, de adviesraad gezin, de leerplancommissie GO!, de adviesraad Helan Kinderopvang ...

Bezoekers op onze website

Onze website wordt vanuit vele landen bezocht en is erg populair. Onze bezoekers komen uit maar liefst **102 landen**.

VBJK's Vimeo-kanaal

Wisten jullie dat VBJK ook een Vimeo-kanaal heeft?
Onze video's hadden in 2023 meer dan **8800** views.

VBJK Vimeo

Reflection, education and care

Groepsreflectie over de eigen praktijk is cruciaal binnen kwaliteitsvolle voorzieningen voor jonge kinderen, maar we maken daar niet altijd tijd voor. In het kader van het REC-project (reflection,education, care) kwamen collega's uit Kroatië, Slovenië en Hongarije naar België om ervaringen met reflectie op de praktijk in kinderopvang en kleuteronderwijs te delen. In België coördineren VBJK en Arteveldehogeschool de twee pilots die in Gent en Zeebrugge aan het project deelnemen. Die twee pilots voerden gemeenschappelijke reflectiemomenten in met interprofessionele teams van opvang en kleuteronderwijs. Een zeer inspirerende driedaagse!

Enhancing Quality in Family day Care (Qual FDC)

Deense onthaalouders leren van elkaar

Elke vrijdag ontmoeten zes à zeven onthaalouders elkaar op een gezellige plek die uitdagend ingericht is, met ruimte om te spelen, om te rusten, te eten, te slapen, en natuurlijk een buitenruimte. Want naar buitengaan zit in het DNA van de Deense opvang. Die dag zitten de meeste onthaalouders inderdaad buiten. Net zoals de kinderen zitten ze verspreid. Ook de pedagogisch coach is er elke vrijdag. Zij ondersteunt de onthaalouders op de werkvloer.

De voordelen van dit initiatief? De kinderen leren andere kinderen kennen en kunnen samenspelen.

En als een onthaalouder ziek is of een opleiding volgt, verdelen ze de kinderen onder de andere onthaalouders. Zo kennen de kinderen die onthaalouders en kinderen al. De onthaalouders zelf voelen zich minder geïsoleerd, zien hoe hun collega's met de kinderen en ouders omgaan, stellen elkaar vragen en geven elkaar feedback. Ze leren dus van en met elkaar. En doordat de pedagogisch coach de onthaalouders niet enkel bij hen thuis ziet, maar ook in de *playgroups*, ondersteunt ze hen individueel én zorgt ze voor 'teamleren'. Als collega's reflecteren ze samen over hun handelen en denken samen na over kwaliteitsvolle opvang voor kinderen en gezinnen.

NESET Meertaligheid

Beleidsaanbevelingen op Europees niveau en het VN-verdrag inzake de Rechten van het Kind pleiten voor het leren van talen vanaf jonge leeftijd en het promoten van meertalig onderwijs in basisvoorzieningen voor jonge kinderen. Door meertaligheid positief te benaderen, kunnen basisvoorzieningen voor jonge kinderen bijdragen aan een meer inclusieve samenleving met gelijke kansen voor iedereen. Dit brengt echter specifieke uitdagingen met zich mee voor professionals. Opvoedingspraktijken zijn vaak gericht op eentaligheid en veel professionals voelen zich onzeker of hebben geen ervaring met het benaderen van meertalige gezinnen.

Dit analytische rapport onderzoekt hoe continue professionele ontwikkeling (CPD) professionals in basisvoorzieningen voor jonge kinderen kan ondersteunen bij het erkennen en verwelkomen van meertaligheid, en bij het stimuleren van de taalontwikkeling van meertalige kinderen.

Het doel van dit NESET-rapport is om op onderzoek en praktijk gebaseerde beleidsaanbevelingen te formuleren over hoe hoogwaardige CPD kan worden ontwikkeld om professionals uit basisvoorzieningen voor jonge kinderen te ondersteunen in hun praktijk met betrekking tot meertalige kinderen en gezinnen.

NESETWEB

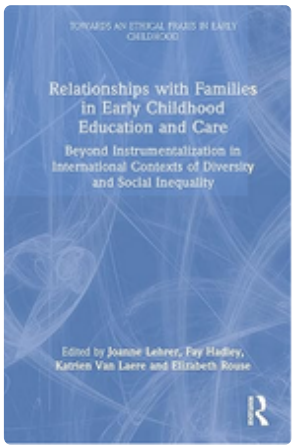
Inclusieve kleuterschool

Jan Peeters en Hester Hulpia (VBJK) trokken op studietrip naar Jordanië en dachten na over de inclusieve kleuterschool, samen met Humanity & Inclusion en het Duitse GIZ. Ze kwamen er in contact met geëngageerde leraren die hun collega's en andere professionals proberen te overtuigen van de meerwaarde van inclusief werken. Ze spraken er ook met ouders die de hele dag op school aanwezig zijn om de zorg aan hun kind te kunnen geven, en er hun kind verdiepingen op en af dragen om de lessen te kunnen volgen. Dat toont enerzijds het belang aan van het recht op onderwijs voor alle kinderen, maar anderzijds wijst het er ook op dat dit alleen maar kan als je je omgeving aanpast en vertrekt vanuit het educare-principe met aandacht voor zorg, spelen en leren voor elk kind.

Inspiratienota VBJK 2023

Hoe bouwen we samen verder aan stevige en kwaliteitsvolle basisvoorzieningen voor jonge kinderen, hun gezinnen en de samenleving? VBJK rondde in 2022 en 2023 een aantal projecten af en wil graag een aantal aanbevelingen vanuit deze afgelopen projecten bundelen. Helikoptergewijs geven we een aantal belangrijke kernpunten mee. Omdat ook de verkiezingen van 2024 stilletjesaan in zicht komen, is het de ideale timing om belangrijke partners te voeden en te inspireren.

Relationships with families in Early Childhood Education and Care

Hoe kan je een wederkerige relatie tussen families en professionals installeren en warm houden? VBJK schreef hierover met collega's uit Canada en Australië een academisch boek in de EECERA Routledge series. Via case studies uit verschillende hoeken van de wereld onderzocht men wat nu de geheimen zijn van een goed wederkerig contact tussen ouders en professionals. Vanuit België richten we de blik op Elmer waar we groepsinterviews afgenomen hebben van medewerkers en ouders. Ook voormalig directeur Jan Peeters laat zijn licht zijn schijnen op het belang van het proactief betrekken van vaders in een goed ouderbeleid. Met voorwoord van Professor Michel Vandenbroeck.

Toekomst van het onderwijs aan jonge kinderen

Het huidige kleuteronderwijs botst op zijn grenzen. Hebben we nood aan een ander type kleuterschool? Wat is de eigenheid van onderwijs aan jonge kinderen en waar zitten de belangrijkste hefbomen voor betere kwaliteit? Hoe kunnen we pedagogische breuklijnen tussen opvang en onderwijs overstijgen? Hoe geven we het partnerschap met ouders vorm?
In dit boek schetsen eminente onderwijsdeskundigen pistes voor de toekomst. Met bijdragen van: Bart Declercq en Ferre Laevers, Jan De Mets en Piet Van Avermaet, Sanne Feryn, Paul Leseman en Pauline Slot, Stefan Ramaekers, Nima Sharmahd, Michel Vandenbroeck, Kris Van den Branden, Katrien Van Laere.

Duo-Doebox!

Heb je al een Duo-Doebox? Die ondersteunt medewerkers in opvang en onderwijs die nog beter willen samenwerken aan een zorgzame speelleeromgeving voor kleuters. De box biedt achtergrondinformatie, methoden en materialen om elkaar beter te leren kennen, om een gedragen visie te ontwikkelen en om acties te ondernemen die bijdragen aan een zorgzame speelleeromgeving.
Bestel hem via.

ROADMAP

→ INTERACTIEVE PDF
alle tekst in het 'blauw' is aanklikbaar

Inclusieve kinderopvang

ROUTES VOOR COACHES BIJ HET VERSTERKEN VAN INCLUSIE

KINDERTIJD

Blad voor en door begeleiders van jonge kinderen

SUGGESTIES EN TIPS Kindertijd als leermateriaal VOOR GEBRUIK

De *Best of Kindertijd* bundelt een selectie van boeiende artikels uit de eerste tien nummers van *Kindertijd*. In deze pedagogische bijlage vind je als leraar, docent of coach tips en suggesties over hoe je de artikels kan gebruiken in je les of coaching.

Surf naar Kindertijd | Best of of scan de QR-code om de *Best of Kindertijd* te bestellen.

De pedagogische bijlage is vanaf nu beschikbaar bij elke volgende editie van *Kindertijd* en is gratis te downloaden via VBJK | Kindertijd.

1. WEG MET DE DREMPELS

(uit: Kindertijd 3 - OPSTAP - p. 6-7)

OPTIE 1: DREMPELS

Werkvorm: toepassingsopdracht en/of klassegesprek

Kwaliteit in de kinderopvang betekent onder meer dat je inzet op een goede samenwerking met ouders. Ouders die geconfronteerd worden met armoede en uitsluiting ervaren echter vaak drempels om deel te nemen aan de kinderopvang en in dialoog te gaan met kinderbegeleiders.

Laat de leerlingen/medewerkers het artikel *Weg met de drempels* lezen. Bespreek het artikel aan de hand van volgende vragen:

- Welke drempels komen in dit artikel aan bod?
- Wat kunnen kinderbegeleiders doen om een vertrouwensrelatie met ouders uit te bouwen? Welke ideeën hierover vind je in het artikel?

OPTIE 2: HOE KIJKT DE KINDEROPVANG NAAR GEZINNEN

Werkvorm: toepassingsopdracht en/of klassegesprek

Het pedagogisch raamwerk (zie onder) beschrijft welke uitgangspunten een goede basis vormen om met gezinnen samen te werken:

- Competente gezinnen. Met andere woorden: ouders zijn de eerste opvoeders van hun kind en kinderopvangmedewerkers gaan uit van de kracht van gezinnen.

Best of Kindertijd

Colofon

Werkingsverslag 2023

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Goedele De Nil
VBJK vzw
Raas Van Gaverestraat 67A
9000 Gent
09 232 47 35

EINDREDACTEUR
Mike De Cloedt
VORMGEVING & ONTWERP

ILLUSTRATOR
Ilse Weisfelt

ONZE PARTNERS

CEGO; Departement Onderwijs; Departement Zorg; Agentschap voor onderwijsdiensten (AGODI); De Tandem, Sint-Kruis (Brugge); Mariawende, Sint-Kruis (Brugge); Universiteit Gent; Arteveldehogeschool; VUB; Elmer; Comune di Ravena (Italië); Osmope (Portugal); Sweden Emilia Romagna Netwerk (SERN, Italië); VGC; Vierdewereldgroep Aalst; De Blauwe Lelie; Stad Gent; Steunpunt Diversiteit en Leren; Pedagoski Institut ERI (Slovenië); TAU University of Tampere (Finland); UniBo: University of Bologna (Italië); BUPL (Denemarken); ISSA; agentschap Opgroeien; VVSG en koepelorganisaties; VWV; Helan; Ferm; Samenwerken aan kinderopvang in Brussel; Brugge, GO!; Portugal: University of Aveiro, Bela Vista, Shalom; IJsland: University of Iceland, City of Reykjavik; inclusiecoach van de 16 CIK; pilootprojecten: 't Lampeke, Bambi/Stad Beringen, De Hummeltjes/Domo Sint-Truiden; Stuurgroep: RIEPP, KBS; Digitaal Vlaanderen; Particip GmbH; GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit); Cader (ChangeAgent for Arab Development and Education Reform); H&I (Humanity and Inclusion); provincie Antwerpen; VZW Solentra; inloopteam vzw De Viertorre / Huis van het Kind Edith; EXPOO; BOA-regie Stad Gent; Brede School coördinator wijk 'Gentbrugge'; wijkregisseurs 'Binnenstad' en 'Gentbrugge'; directies & opvangverantwoordelijken van alle scholen uit de wijken 'Binnenstad' en 'Gentbrugge'; partners lokaal samenwerkingsverband BOA; gemeente Lebbeke; coördinatie: Early Childhood Ireland; Aarhus University (Denmark); Felies; Acerta; Time4society; Blenders; OMEP; Mentes; organisatoren kinderopvang; directies kleuteronderwijs; koepels; zorginspectie; ondersteuners; policy Officer DG EAC; VCOK; RAA Mecklenburg-Vorpommern (case studie A); European Civil Society Platform for Multilingualism (ECSPM); Partners Hungary Foundation (Hongarije); Open Academy Step by Step (Kroatië); Pedagoski Institut ERI (Slovenië); i-mens; redactieraad *Kindertijd*.